

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις Ιστορική Αναδρομή

Νόμισμα από το Εμπόριο, με την απεικόνιση της Αρετούσας από τη μία και του Πήγασου από την άλλη.

Το **Εμπόριο** (στα αρχαία ελληνικά **Ἐμπόριον**, στα καταλανικά Empúries, στα λατινικά Emporiae στα ισπανικά Ampurias) ήταν αρχαία ελληνική και μετέπειτα ρωμαϊκή αποικία στις ακτές της σημερινής Καταλονίας. Είναι *η δυτικότερη ελληνική αποικία* της οποίας έχουμε αρχαιολογικά ίχνη. Τα ερείπιά της εντοπίζονται στον κόλπο των Ρόζες, στην επαρχία της Χιρόνα, πολύ κοντά στην άλλη ελληνική αποικία, της Ρόδης, και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους της Καταλονίας.

Σήμερα το αρχαιολογικό πάρκο της Ενπούριες (στα καταλανικά Empúries) ανήκει στην Ζενεραλιτάτ και είναι μία από τις έδρες του αρχαιολογικού μουσείου της Καταλονίας. Στον χώρο του πάρκου φιλοξενείται και μουσείο, στον χώρο του παλαιού μοναστηριού της Αγίας Μαρίας της Χάρης της Ενπούριες.

Από την Βικιπαιδία (<https://el.wikipedia.org/>)

"Δίδυμοι Πύργοι"

Το αρχικό **Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου** (αγγλικά: World Trade Center) ήταν ένα σύμπλεγμα επτά κτιρίων στο Μανχάταν της Νέας Υόρκης στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Στο σύμπλεγμα αυτό, συμπεριλαμβάνονται και δύο ουρανοξύστες-ορόσημα, τα Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου 1 και 2 (1 World Trade Centre, 2 World Trade Centre) που ήταν ευρέως γνωστοί ως "Δίδυμοι Πύργοι" (Twin Towers), διότι επρόκειτο για δύο κτίρια με μεγάλες εξωτερικές ομοιότητες. Το σύμπλεγμα καταστράφηκε κατά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, με τους δύο πύργους και το Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου 7 να καταρρέουν. Τα υπόλοιπα κτίρια του συμπλέγματος καταστράφηκαν μερικώς από την κατάρρευση των πύργων και τελικά, κατεδαφίστηκαν.

One World Trade Center

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Σκοπός – Μαθησιακά
Αποτελέσματα

- Το συγκεκριμένο μάθημα έχει ως σκοπό να εισάγει τους καταρτιζόμενους στις βασικές αρχές των Διεθνών Εμπορικών Σχέσεων, του Διεθνούς Εμπορίου και της Οικονομικής Γεωγραφίας, προκειμένου να καταστούν ικανοί να αξιοποιήσουν τις γνώσεις αυτές στην επικοινωνία της επιχείρησης ή του Οργανισμού στο πλαίσιο της συνεργασίας με επιχειρήσεις και οργανισμούς του εξωτερικού.
- Είναι μάθημα βασικής κατάρτισης με το οποίο οι καταρτιζόμενοι αποκτούν τις βασικές γνώσεις - ικανότητες - δεξιότητες για την ειδικότητά τους.

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Περιεχόμενο του
Μαθήματος

Από το Οδηγό Σπουδών

Γενικά

- Έννοια, φύση εμπορίου
- Διακρίσεις του εμπορίου
- Διεθνές εμπόριο, διεθνείς εμπορικές σχέσεις
- Παράγοντες του διεθνούς εμπορίου
 - α. Βασικοί
 - β. Δευτερεύοντες
- Ωφέλειες και προβλήματα του διεθνούς εμπορίου
- Η εμπορική διαδικασία
- Λαθρεμπόριο

Λειτουργία του διεθνούς εμπορίου

- Η εξωτερική εμπορική πολιτική
- Οι όροι του εμπορίου
- Ο καθορισμός των τιμών στο διεθνές εμπόριο
- Ο ρόλος των μονοπωλίων στον καθορισμό τιμών του Δ.Ε.

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Περιεχόμενο του
Μαθήματος

Οι διεθνείς αγορές

- Η χρηματιστηριακή αγορά εμπορευμάτων
- Τα χρηματιστήρια και οι διακρίσεις τους
- Σημασία του χρηματιστηρίου αξιών
- Κεφαλαιουχικοί συνασπισμοί - Πολυεθνικές επιχειρήσεις
- Η εμπορική διαδικασία
- Προμήθεια - μεταφορά - διάθεση - αποθήκευση εμπορεύματος
- Ελεύθερη ζώνη λιμανιών - ελεύθερα λιμάνια
- Μέτρα και σταθμά του Διεθνούς εμπορίου

Μέτρα και τεχνική του διεθνούς εμπορίου

- Δασμοί επιδότησης και απαγόρευση του Δ.Ε.
- Νομισματικά μέτρα για τη ρύθμιση του Δ.Ε.
- Τελωνεία - σκοπός - σημασία - τελωνειακοί δασμοί – εκτελωνισμός
- Ισοζύγιο εμπορικών συναλλαγών και εξωτερικών λογαριασμών

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Περιεχόμενο του
Μαθήματος

Συμβάσεις του διεθνούς εμπορίου

- Εμπορικές συμβάσεις
- Δασμολογικές συμβάσεις

Θεωρίες του διεθνούς εμπορίου

- Ελεύθερο διεθνές εμπόριο
- Ο προστατευτισμός
- Εξειδίκευση και απόλυτο πλεονέκτημα
- Εξειδίκευση και συγκριτικό πλεονέκτημα
- Εξωτερικές επιδράσεις του διεθνούς εμπορίου

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Περιεχόμενο του
Μαθήματος

Το διεθνές εμπόριο μεταπολεμικά

- Κύριες διατάξεις της GATT
- Εξωτερική εμπορική πολιτική

Γενική παιδεία οικονομικής γεωγραφίας

- Αντικείμενο μελέτης οικονομικής γεωγραφίας
- Γεωμορφολογικοί όροι
- Οικονομική σημασία του φυσικού γεωγραφικού περιβάλλοντος
- Παραγωγή - Τομείς παραγωγής στην παγκόσμια οικονομία

α) πρωτογενής τομέας

β) δευτερογενής τομέας

γ) τριτογενής τομέας

Το εμπόριο

Το εμπόριο είναι η εκούσια ανταλλαγή αγαθών, υπηρεσιών ή και τα δύο μεταξύ των ατόμων. Η γνήσια και πρώτη μορφή του εμπορίου υπήρξε η απλή εμπορική ανταλλαγή, η άμεση ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών (εμπράγματα ή ανταλλακτική οικονομία).

Αντιθέτως, το σύγχρονο εμπόριο διαπραγματεύεται με ένα μέσο ανταλλαγής, τα χρήματα (νομισματικές μονάδες). Η επινόηση των χρημάτων απλοποίησε αρκετά και προώθησε την εξέλιξη του εμπορίου.

Το διεθνές εμπόριο είναι η ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ διαφορετικών χωρών. Μία θεμελιώδης διαφορά μεταξύ εσωτερικού (εγχώριου) και διεθνούς εμπορίου είναι ότι το δεύτερο, περιλαμβάνει τη χρήση διαφορετικών νομισμάτων και υπόκειται σε επιπλέον κανονισμούς όπως οι δασμοί, οι αναλογίες / ποσοτώσεις (Quotas) οι συναλλαγματικοί έλεγχοι και άλλα.

Το **διεθνές εμπόριο** μεταξύ των εθνών - κρατών επιτρέπει

- Στις εταιρείες να αυξήσουν τις πωλήσεις τους, να επιτύχουν σημαντικές οικονομίες κλίμακας μειώνοντας το κατά μονάδα κόστος και αυξάνοντας το κέρδος τους, που αν παρέμεναν στις δικές τους εγχώριες αγορές οι πιθανότητες και ευκαιρίες θα ήταν κατά πολύ μικρότερες.
- Στο διεθνές πεδίο ο ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών αυξάνει, οδηγώντας σε νέες ανακαλύψεις, νέα, οικονομικότερα και αποδοτικότερα προϊόντα για τους καταναλωτές, αφού εταιρίες συναγωνίζονται για ένα μερίδιο στην παγκόσμια πλέον αγορά.
- Αλλά και οι εγχώριες οικονομίες ωφελούνται αφού και αυξάνει η απασχόληση και τα έσοδα που εισρέουν στην εγχώρια οικονομία άμεσα και έμμεσα.

Το **διεθνές εμπόριο** μεταξύ των εθνών - κρατών επιτρέπει

- Ενώ οι χώρες έχουν πολλούς και σημαντικούς λόγους να εμπορεύονται μ' άλλες χώρες είναι επίσης αληθές ότι συχνά τα κράτη *λαμβάνουν μέτρα περιορισμού των εισερχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών (Προστατευτισμός)*.
- Το κεντρικό θεωρητικό επιχείρημα για το ελεύθερο εμπόριο βασίζεται στη δυνατότητα μεγαλύτερης κατανάλωσης για κάθε χώρα πέρα και πάνω από τα επίπεδα αυτάρκειας (αυτάρκεια: η χώρα παράγει όσα χρειάζεται να καταναλώσει).
- Στην πραγματικότητα όμως η εμπορική πολιτική μιας χώρας ποτέ στην ιστορία δεν καθοριζόταν και δεν μπορεί να καθορίζεται με βάση *αυστηρά οικονομικά κριτήρια και μόνο*. Οι συνθήκες που χαρακτήριζαν πάντα τις εμπορικές σχέσεις των διαφόρων χωρών δεν είναι ταυτόσημες με τις συνθήκες του ελευθέρου εμπορίου: ποικίλοι παράγοντες παίζουν καθοριστικό ρόλο (ιστορικές σχέσεις, γεωπολιτικά συμφέροντα, εθνικά χαρακτηριστικά, κα).

Οφέλη από το Διεθνές εμπόριο

Συμβάλλει στην καλύτερη αξιοποίηση των παραγωγικών πόρων της ανθρωπότητας, με το να ελαχιστοποιεί το κόστος παραγωγής της συνολικής προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών, που διακινείται διεθνώς. Και αυτό επιτυγχάνεται με τη δυνατότητα που παρέχει το διεθνές εμπόριο στις διάφορες χώρες να εξειδικευθούν στην παραγωγή των προϊόντων εκείνων που παράγουν σε χαμηλότερο κόστος.

- Το άνοιγμα των νέων αγορών φέρνει νέα προϊόντα προς κατανάλωση διευρύνοντας την δυνατότητα επιλογής καταναλωτών.
- Η δυνατότητα διείσδυσης σε νέες αγορές επιτρέπει την μεγέθυνση της παραγωγικής βάσης των εγχώριων παραγωγών, η οποία μέσω οικονομιών κλίμακας μπορεί να μειώσει το μέσο κόστος παράγωγης, άρα και τις τιμές ακόμα και στην εγχώρια αγορά.
- Οι εισαγωγές προϊόντων σε ανταγωνιστικές τιμές από το εξωτερικό μπορεί να «πιέσει – πειθαρχήσει» εγχώριες επιχειρήσεις με μονοπωλιακή δύναμη έτσι ώστε να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους.

Ο ρόλος των πολυεθνικών εταιρειών στο διεθνές εμπόριο

Σημαντική επίδραση στο εμπόριο και στην παγκόσμια οικονομική και πολιτισμική εξέλιξη άσκησε, και εξακολουθεί να ασκεί, η πολυεθνική επιχείρηση.

Η σύγχρονη πολυεθνική επιχείρηση:

- αξιοποιεί την ευρηματικότητα και την εμπορική τεχνογνωσία (Know How),
- διαθέτει ευελιξία που της επιτρέπει να προσαρμόζεται άμεσα στις ραγδαίες μεταβολές του περιβάλλοντος,
- βασίζεται στην παραγωγή γνώσης και στην αποτελεσματική επεξεργασία της πληροφορίας (data mining),
- έχει τη δυνατότητα να συνδυάζει **οικονομίες κλίμακας** και **οικονομίες φάσματος** (*ευρύτατη γκάμα προϊόντων*) και απευθύνεται στην παγκόσμια αγορά με διαφορετικά προϊόντα και δραστηριότητες.
- Η σύγχρονη τεχνολογία παρέχει τη δυνατότητα διαχείρισης και εποπτείας δραστηριοτήτων, η υλοποίηση των οποίων γίνεται σε πολύ μακρινές αποστάσεις.
- Τέλος διαθέτει πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους για να τα υλοποιεί όλα τα παραπάνω

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Εννοιολογικές Προσεγγίσεις - Ορισμοί

- Το διεθνές εμπόριο είναι η ανταλλαγή κεφαλαίων, αγαθών και υπηρεσιών πέρα από διεθνή σύνορα ή εδάφη επειδή υπάρχει ανάγκη ή έλλειψη αγαθών ή υπηρεσιών.
- Στις περισσότερες χώρες, αυτό το εμπόριο αντιπροσωπεύει σημαντικό μερίδιο του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ). Ενώ το διεθνές εμπόριο υπήρχε σε όλη την ιστορία (για παράδειγμα δουλεμπόριο στον Ατλαντικό, δρόμοι αλατιού, δρόμοι μεταξιού, κλπ.), η οικονομική, κοινωνική και πολιτική σημασία του είναι σε άνοδο τους τελευταίους αιώνες.

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Εννοιολογικές Προσεγγίσεις - Ορισμοί

- Η διεξαγωγή εμπορίου σε διεθνές επίπεδο είναι μια πολύπλοκη διαδικασία σε σύγκριση με το εσωτερικό εμπόριο. Όταν το εμπόριο πραγματοποιείται μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών, παράγοντες όπως το νόμισμα, οι κυβερνητικές πολιτικές, η οικονομία, το δικαστικό σύστημα, οι νόμοι και οι αγορές το επηρεάζουν.

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις Εννοιολογικές Προσεγγίσεις - Ορισμοί

- Για να διευκολυνθεί και να «οργανωθεί» η διαδικασία του εμπορίου μεταξύ χωρών «διαφορετικής οικονομικής θέσης» στη σύγχρονη εποχή, δημιουργήθηκαν ορισμένοι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί, όπως ο **Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου**. Αυτοί οι οργανισμοί εργάζονται για τη διευκόλυνση και την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Οι στατιστικές υπηρεσίες διακυβερνητικών και υπερεθνικών οργανισμών και κυβερνητικών στατιστικών υπηρεσιών (για την Ελλάδα είναι η Ελληνική Στατιστική Αρχή - ΕΛΣΤΑΤ) δημοσιεύουν επίσημες στατιστικές για το διεθνές εμπόριο.
- Στην Ελλάδα **Η Enterprise Greece** είναι ο αρμόδιος εθνικός φορέας, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εξωτερικών, που προσελκύει ξένες άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα και προωθεί τις εξαγωγές ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στο εξωτερικό.

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Χαρακτηριστικά του
παγκόσμιου Εμπορίου

- Ένα προϊόν που μεταφέρεται ή πωλείται από ένα μέρος σε μια χώρα σε ένα μέρος σε άλλη χώρα είναι μια εξαγωγή από τη χώρα καταγωγής - προέλευσης και μια εισαγωγή στη χώρα που παραλαμβάνει αυτό το προϊόν.
- Οι εισαγωγές και οι εξαγωγές καταχωρούνται στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μιας χώρας και στο ισοζύγιο πληρωμών.

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Χαρακτηριστικά του
παγκόσμιου Εμπορίου

- Το παγκόσμιο εμπόριο μπορεί να δώσει στους καταναλωτές και τις χώρες την ευκαιρία να εκτεθούν σε νέες αγορές και προϊόντα.
- Σχεδόν κάθε είδος προϊόντος μπορεί να βρεθεί στη διεθνή αγορά, για παράδειγμα: τρόφιμα, ρούχα, ανταλλακτικά, λάδι, κοσμήματα, κρασί, μετοχές, νομίσματα, ακόμα και νερό.
- Διαπραγματεύονται επίσης υπηρεσίες, όπως στον τουρισμό, τις τράπεζες, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες και τις μεταφορές.

Διεθνείς Εμπορικές Σχέσεις

Χαρακτηριστικά του παγκόσμιου Εμπορίου

- Από τους αρχαίους εμπορικούς δρόμους (όπως του μεταξιού σε όλη την Ευρασία) έως την σύγχρονη προηγμένη τεχνολογία (συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών), η παγκοσμιοποίηση, η εκβιομηχάνιση, η εξωτερική ανάθεση και οι πολυεθνικές εταιρείες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο διεθνές εμπορικό σύστημα.

Είδη Διεθνούς Εμπορίου

- Το Ενδοκλαδικό Εμπόριο
- Το Διακλαδικό Εμπόριο
- Αντισταθμιστικό εμπόριο

Το Ενδο-κλαδικό Εμπόριο

- Ως ενδο-κλαδικό εμπόριο ορίζεται η ταυτόχρονη εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων του ίδιου κλάδου σε μία οικονομία. Στην περίπτωση αυτή πρόκειται περί παραγωγής, κατανάλωσης και διεθνούς ανταλλαγής διαφοροποιημένων (differentiated) και όχι ομοιογενών προϊόντων όπως συνήθως υποθέτει η παραδοσιακή θεωρία.
- Η δημιουργία ενδο-κλαδικού εμπορίου ξεκινά από το γεγονός ότι οι παραγωγοί ενός προϊόντος καταρχήν αποσκοπούν στην ικανοποίηση του “μέσου καταναλωτή” της χώρας τους. Η πρακτική αυτή αφήνει ανικανοποίητους κάποιους από την εγχώρια παραγωγή, οι οποίοι όπως είναι φυσικό πετυχαίνουν την ικανοποίηση των "ιδιαιτέρων" προτιμήσεων τους μέσω εισαγωγών από χώρες που παράγουν τα ζητούμενα από αυτούς προϊόντα.
- Το ενδο-κλαδικό εμπόριο αποτελεί σήμερα περισσότερο από το 50% του συνολικού εμπορίου των οικονομικά ανεπτυγμένων χωρών και χαρακτηρίζει σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό τη σύνθεση του εξωτερικού εμπορίου των χωρών αυτών.

Το Διακλαδικό Εμπόριο

Το διεθνές εμπόριο σε προϊόντα διαφορετικού κλάδου σε μεγάλο βαθμό αυτό αναπτύσσεται μεταξύ ανεπτυγμένων – αναπτυσσόμενων χωρών.

Το αντισταθμιστικό Εμπόριο

Διεθνές εμπόριο που περιλαμβάνει την άμεση ή έμμεση ανταλλαγή προϊόντων με άλλα προϊόντα έναντι χρηματικού τιμήματος.

1. Όργανα του Διεθνούς Εμπορίου

- Το **διεθνές εμπορικό δίκαιο** περιλαμβάνει τους κατάλληλους κανόνες και δεοντολογίες (ethics) για το χειρισμό του εμπορίου μεταξύ χωρών.
- Ωστόσο, χρησιμοποιείται επίσης σε νομικά κείμενα ως εμπόριο μεταξύ ιδιωτικών τομέων. Αυτός ο κλάδος του δικαίου είναι πλέον ένα ανεξάρτητο πεδίο σπουδών, καθώς οι περισσότερες κυβερνήσεις έχουν γίνει μέρος του παγκόσμιου εμπορίου, ως μέλη του **Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ)**.
- Δεδομένου ότι η συναλλαγή μεταξύ ιδιωτικών τομέων διαφορετικών χωρών αποτελεί σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων του ΠΟΕ, αυτός ο τελευταίος **κλάδος δικαίου** αποτελεί πλέον πολύ σημαντικό μέρος των ακαδημαϊκών εργασιών και μελετάται σε πολλά πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο

Το **διεθνές εμπορικό δίκαιο** πρέπει να *διακρίνεται* από το ευρύτερο πεδίο του διεθνούς οικονομικού δικαίου. Το τελευταίο θα μπορούσαμε να πούμε ότι περιλαμβάνει όχι μόνο το δίκαιο του ΠΟΕ (Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου), αλλά και το δίκαιο που διέπει το διεθνές νομισματικό σύστημα και τη νομισματική ρύθμιση, καθώς και το δίκαιο της διεθνούς ανάπτυξης.

- Το διεθνές εμπορικό δίκαιο περιλαμβάνει κανόνες, κανονισμούς και έθιμα (δεοντολογίες) που διέπουν το εμπόριο μεταξύ των εθνών.
- Το διεθνές εμπορικό δίκαιο είναι το εργαλείο που χρησιμοποιείται από την κυβέρνηση του κάθε έθνους για τη λήψη «διορθωτικών μέτρων» στο εμπόριο. Το δίκαιο του διεθνούς εμπορίου επικεντρώνεται στην εφαρμογή των «εσωτερικών κανόνων στις διεθνείς εμπορικές πράξεις»

Λίγο πιο πριν ...

Το 1934 ο Ρούσβελτ προώθησε τον Νόμο της Αμοιβαιότητας των Εμπορικών Συμφωνιών που αποτέλεσε τη βάση για την εμπορική πολιτική της χώρας στο εξωτερικό. Το σημαντικότερο σημείο αυτού του νόμου είναι η **«Ρήτρα του Μάλλον Ευνοούμενου Κράτους»** (***Most Favoured Nation Trade Status-MFN***). Το τελευταίο σημαίνει πως ό,τι ισχύει για μία χώρα σχετικά με την ελευθερία διακίνησης αγαθών και υπηρεσιών ισχύει αυτόματα και για τις άλλες. Στο πνεύμα αυτό μείωσης των δασμών σε πολλαπλή βάση στηρίχθηκε μεταπολεμικά και η GATT.

Στο Bretton Woods –είναι το μέρος όπου το 1944 συμφωνήθηκε η δημιουργία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και του διεθνούς νομισματικού συστήματος που ίσχυσε μέχρι τις αρχές του 1970 – είχε εκφραστεί η ευχή για έναν οργανισμό διεθνούς εμπορίου που θα έβαζε τάξη στις διεθνείς συναλλαγές με βάση έναν κώδικα συμπεριφοράς και κανονισμών.

Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT)

Το σύνολο των κανόνων για το διακρατικό εμπόριο στον 21ο αιώνα προέρχεται από τους μεσαιωνικούς εμπορικούς νόμους που ονομάζονται *lex mercatoria* και *lex maritima* — αντίστοιχα,

- «ο νόμος για τους εμπόρους στη στεριά» (*lex mercatoria*) και
- «ο νόμος για τους εμπόρους στη θάλασσα» (*lex maritima*) .

Το σύγχρονο εμπορικό δίκαιο (που εκτείνεται πέρα από τις διμερείς συνθήκες) ξεκίνησε λίγο μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, με τη διαπραγμάτευση μιας πολυμερούς συνθήκης για την ρύθμιση του εμπορίου αγαθών: τη **Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT)**

Η GATT δεν ήταν ένας διεθνής οργανισμός και επομένως δεν περιλάμβανε «κράτη μέλη» αλλά «συμβατικά μέλη». Ο στόχος της ήταν *η φιλελευθεροποίηση του διεθνούς εμπορίου*. Για τον σκοπό αυτό οργάνωνε διαδοχικούς κύκλους διαπραγματεύσεων, τους «γύρους». Ο Γύρος της Ουρουγουάης είναι χρονικά ο τελευταίος.

Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT)

Η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) είναι μια νομική συμφωνία μεταξύ πολλών χωρών, της οποίας ο γενικός σκοπός *ήταν η προώθηση του διεθνούς εμπορίου με τη μείωση ή την εξάλειψη των εμπορικών φραγμών όπως οι δασμοί ή οι ποσοστώσεις.*

Σύμφωνα με το προοίμιό του, σκοπός του ήταν η *«ουσιαστική μείωση των δασμών και άλλων εμπορικών φραγμών και η εξάλειψη των προτιμήσεων, σε αμοιβαία και αμοιβαία επωφελή βάση».*

Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ / GATT) και η μετάβαση στον ΠΟΕ

Η GATT συζητήθηκε για πρώτη φορά στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Απασχόληση και ήταν το αποτέλεσμα της αποτυχίας των διαπραγματευόμενων κυβερνήσεων να δημιουργήσουν τον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου (ΙΤΟ). Υπεγράφη από 23 κράτη στη Γενεύη στις 30 Οκτωβρίου 1947 και εφαρμόστηκε σε προσωρινή βάση την 1η Ιανουαρίου 1948. Παρέμεινε σε ισχύ μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1995, όταν ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) ιδρύθηκε μετά από συμφωνία 123 κρατών στο Μαρακές (15 Απριλίου 1994), ως μέρος των Συμφωνιών του Γύρου της Ουρουγουάης. **Ο ΠΟΕ είναι ο διάδοχος της GATT** και το αρχικό κείμενο της GATT (GATT 1947) εξακολουθεί να ισχύει στο πλαίσιο του ΠΟΕ, με την επιφύλαξη των τροποποιήσεων της GATT 1994.

- Τα κράτη **που δεν συμμετείχαν** το 1995 στη **GATT** (ΓΣΔΕ) πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που ορίζονται συγκεκριμένα προτού μπορέσουν να προσχωρήσουν, τον Σεπτέμβριο του 2019, η λίστα αυτών (**των μη συμμετεχόντων κρατών**) περιείχε 36 έθνη.

Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ / GATT) και ο διάδοχος ΠΟΕ

Η ΓΣΔΕ, και ο διάδοχός της ο ΠΟΕ, **πέτυχαν να μειώσουν τους δασμούς.**

Τα μέσα επίπεδα δασμών για τους κύριους συμμετέχοντες στη GATT ήταν περίπου 22% το 1947, αλλά ήταν 5% μετά τον Γύρο της Ουρουγουάης το 1999.

Οι ειδικοί αποδίδουν μέρος αυτών των δασμολογικών αλλαγών στη ΓΣΔΕ και στον ΠΟΕ.

Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ / GATT) και ο διάδοχος ΠΟΕ

Η ΓΣΔΕ, και ο διάδοχός της ο ΠΟΕ, **πέτυχαν να μειώσουν τους δασμούς.**

Τα μέσα επίπεδα δασμών για τους κύριους συμμετέχοντες στη GATT ήταν περίπου 22% το 1947, αλλά ήταν 5% μετά τον Γύρο της Ουρουγουάης το 1999.

Οι ειδικοί αποδίδουν μέρος αυτών των δασμολογικών αλλαγών στη ΓΣΔΕ και στον ΠΟΕ.

Αρχή (της ίσης) Εθνικής Μεταχείρισης:

- Τα εισαγόμενα και τα τοπικά παραγόμενα αγαθά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα — τουλάχιστον αφότου τα ξένα προϊόντα έχουν εισέλθει στην αγορά.
- Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει για ξένες και εγχώριες υπηρεσίες, καθώς και για ξένα και τοπικά εμπορικά σήματα, πνευματικά δικαιώματα και διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Αυτές οι αρχές ισχύουν για το εμπόριο αγαθών, το εμπόριο υπηρεσιών, καθώς και για πτυχές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που σχετίζονται με το εμπόριο.

Αρχή του πιο ευνοημένου έθνους (Most Favorite Nation - MFN):

Οι αρχές του MFN διασφαλίζουν ότι κάθε φορά που ένα μέλος του ΠΟΕ χαμηλώνει ένα εμπορικό εμπόδιο ή ανοίγει μια αγορά, πρέπει να το κάνει για παρόμοια αγαθά ή υπηρεσίες *από όλα τα μέλη του ΠΟΕ*, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το οικονομικό μέγεθος ή επίπεδο ανάπτυξης των μελών.

- Η αρχή του MFN απαιτεί να παρέχεται *σε όλα τα μέλη του ΠΟΕ* οποιοδήποτε πλεονέκτημα παρέχεται σε οποιαδήποτε άλλη χώρα.
- Αλλά όχι το αντίστροφο: Ένα μέλος του ΠΟΕ θα μπορούσε να παρέχει πλεονέκτημα σε άλλα μέλη του ΠΟΕ, χωρίς να υποχρεούται να παρέχει πλεονέκτημα σε μη μέλη, δηλαδή μόνο τα μέλη του ΠΟΕ επωφελούνται από την πιο ευνοϊκή μεταχείριση.

Εμπόριο και πνευματική ιδιοκτησία

Η συμφωνία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για τις Εμπορικές πτυχές των Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας (TRIPS) απαιτούσε από τα υπογράφοντα έθνη να **εγείρουν** (καθιερώσουν) τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (γνωστά και ως προνόμια πνευματικού μονοπωλίου). Αυτό αναμφισβήτητα είχε αρνητικό αντίκτυπο στην πρόσβαση σε βασικά φάρμακα σε ορισμένα έθνη, όπως οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, καθώς η τοπική οικονομία δεν είναι τόσο ικανή να παράγει περισσότερα τεχνικά προϊόντα, όπως τα φαρμακευτικά προϊόντα.

Διασυνοριακές συναλλαγές

- Οι διασυνοριακές δραστηριότητες υπόκεινται σε φορολογία από περισσότερες από μία χώρες.
- Η εμπορική δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα μεταξύ πολλών δικαιοδοσιών ή χωρών ονομάζεται διασυνοριακή συναλλαγή.
- Όσοι εμπλέκονται σε οποιαδήποτε διεθνή επιχειρηματική ανάπτυξη ή διεθνές εμπόριο θα πρέπει να γνωρίζουν τη φορολογική νομοθεσία, καθώς κάθε χώρα επιβάλλει διαφορετικούς νόμους για τις ξένες επιχειρήσεις.
- Ο διεθνής φορολογικός σχεδιασμός διασφαλίζει ότι οι διασυνοριακές επιχειρήσεις παραμένουν συμμορφωμένες (σύννομες) με την φορολογία και αποφεύγουν ή μειώνουν τη διπλή φορολογία.

Από την GATTστον ΠΟΕ

Από τη δημιουργία της υπήρξαν οκτώ γύροι διαπραγματεύσεων. Οι τρεις τελευταίοι ήταν:

- **Ο Γύρος του Κέννεντυ** (1962-1967): Οι διαπραγματεύσεις του γύρου αυτού είχαν ως στόχο τα **βιομηχανικά προϊόντα των οικονομικά αναπτυγμένων χωρών**. Στα πέντε χρόνια μετά το τέλος του Γύρου του Κέννεντυ οι δασμοί στα βιομηχανικά προϊόντα *μειώθηκαν κατά 30% παγκοσμίως*.
- **Ο Γύρος του Τόκυο** (1973-1979): Το κύριο έργο του Γύρου του Τόκυο ήταν να ασχοληθεί με **τα μη δασμολογικά μέτρα προστασίας**. *Καμία από τις αναπτυσσόμενες χώρες δεν δέχτηκε να μειώσει τους δασμούς της στο πλαίσιο του γύρου αυτού. Ο σταθμικός μέσος όρος της μείωσης των δασμών στον γύρο αυτόν ήταν 26,4%.*
- **Ο Γύρος της Ουρουγουάης** (1986-1993): Οι δύο προηγούμενοι γύροι αφορούσαν κυρίως το παραδοσιακό εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων. Ο Γύρος της Ουρουγουάης κάλυψε **τα αγροτικά προϊόντα, τις υπηρεσίες και τα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας**.

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου ιδρύθηκε στις αρχές του 1995 με σκοπό να αντικαταστήσει την GATT. Ο σκοπός για τον οποίο ιδρύθηκε ο οργανισμός είναι παρόμοιος με αυτόν της GATT: *η κατάλυση των όποιων εμποδίων, εμφανών και μη, συνεχίζουν να προβάλλονται στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές.*

Headquarters: Geneva, Switzerland

Founded: January 1, 1995

Purpose: Reduction of tariffs and other barriers to trade

Membership: 164 countries (160 UN countries, EU, Hong Kong, Macau and Taiwan)

Official languages: English, French, Spanish

Budget: 197.2 million Swiss francs (approx. 220 million US\$) in 2020.

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο ΠΟΕ θα πρέπει να αποδείξει την αξία του σε δύο περιπτώσεις στο εγγύς μέλλον:

- η πρώτη αφορά την αυτοδέσμευση των κρατών μελών του (τα κράτη μέλη του είναι σχεδόν όλα τα κράτη του πλανήτη), ότι θα υπάρξει **άνοιγμα των τραπεζικών και ασφαλιστικών αγορών τους**.

Όταν ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης αυτά τα δύο θέματα δεν εντάχθηκαν στη συμφωνία, κυρίως γιατί η Ιαπωνία και άλλες ασιατικές χώρες δεν προχώρησαν σε ικανοποιητικές παραχωρήσεις

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο ΠΟΕ θα πρέπει να αποδείξει την αξία του σε δύο περιπτώσεις στο εγγύς μέλλον:

- Η δεύτερη δοκιμασία που θα περάσει στο άμεσο μέλλον ο ΠΟΕ αφορά την **επιτυχή θεσμοθέτηση μηχανισμών για την επίλυση διαφορών και προβλημάτων που πιθανόν να προκύψουν ανάμεσα στα κράτη μέλη του**. Το τελευταίο θα κρίνει και σε μεγάλο βαθμό την αξιοπιστία του οργανισμού.

Στην GATT οι αποφάσεις της διοικητικής επιτροπής μπορούσαν να αναιρεθούν με την προβολή βέτο από οποιαδήποτε χώρα-μέλος, συμπεριλαμβανομένης και της χώρας η οποία θιγόταν από μια απόφαση. Αυτό συνεπαγόταν απουσία μηχανισμών για την επίλυση προβλημάτων.

Αντίθετα, οι αποφάσεις της διοικητικής επιτροπής του ΠΟΕ **είναι πλέον δυνατόν να ανατραπούν μόνο με την ομόφωνη απόφαση των αντιπροσωπειών των κρατών-μελών του**. Αυτό σημαίνει ότι ο ΠΟΕ έχει σημαντικά μεγαλύτερες δυνατότητες από ό,τι ο πρόγονός του, η GATT.

ΠΟΕ - Επίλυση διαφορών

Πολύ σημαντικό για τη διευθέτηση των διαφορών στο διεθνές εμπορικό δίκαιο είναι το σύστημα επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ. **Το όργανο επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ** λειτουργεί από το 1995 και έκτοτε δραστηριοποιείται πολύ (369 υποθέσεις στο διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1995 και 1ης Δεκεμβρίου 2007). Σχεδόν το ένα τέταρτο των διαφορών κατέληξαν σε φιλική λύση (εξωδικαστικά), σε άλλες περιπτώσεις τα μέρη της διαφοράς κατέφυγαν σε εκδίκαση. Το όργανο επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ έχει αποκλειστική και υποχρεωτική δικαιοδοσία επί διαφορών σχετικά με το δίκαιο του ΠΟΕ (άρθρο 23.1 Συμφωνία επίλυσης διαφορών[

ΠΟΕ η εξέλιξη του ρόλου του

Τα θέματα για το οποία προωθεί λύσεις ο ΠΟΕ στο πλαίσιο του νέου γύρου διαπραγματεύσεων, του «Γύρου της Ντόχα» που ξεκίνησε στην Ντόχα του Κατάρ και βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, είναι (α) οι αγροτικές επιδοτήσεις, (β) η απελευθέρωση των υπηρεσιών, (γ) η εγκαθίδρυση του αντί-ντάμπινγκ, (δ) η προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων και (ε) ο εμπορικός πόλεμος που βρίσκεται σε εξέλιξη μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ με αρκετά σημεία τριβής.

Τα κυριότερα σημεία τριβής μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ είναι οι δασμοί που επιβλήθηκαν από την αμερικανική κυβέρνηση στις εισαγωγές του χάλυβα σε ύψος έως και 30% για την προστασία του προβληματικού αμερικανικού κλάδου της χαλυβουργίας, οι αγροτικές επιδοτήσεις, η έμμεση επιδότηση των αμερικανών εξαγωγέων με τη μορφή φοροαπαλλαγών, τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα, η λειτουργία του αντί-ντάμπινγκ και η απελευθέρωση των υπηρεσιών.

Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο

International Chamber of Commerce ICC

NGO - ΜΚΟ

Το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο είναι ο μεγαλύτερος, πιο αντιπροσωπευτικός επιχειρηματικός οργανισμός στον κόσμο. Με περισσότερα από 45 εκατομμύρια μέλη της σε περισσότερες από 100 χώρες με αντικείμενα που καλύπτουν κάθε τομέα των ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Το ICC έχει τρεις κύριες δραστηριότητες: **τη ρύθμιση κανόνων, την επίλυση διαφορών** και την **υπεράσπιση εμπορικής πολιτικής**.

Επειδή οι εταιρείες-μέλη του και οι ενώσεις του ασχολούνται οι ίδιες με διεθνείς επιχειρήσεις, το ICC έχει απaráμιλλη εξουσία στη θέσπιση κανόνων που διέπουν τη διασυνοριακή συμπεριφορά των επιχειρήσεων. Αν και αυτοί οι κανόνες είναι εθελοντικοί, τηρούνται σε χιλιάδες συναλλαγές καθημερινά και έχουν γίνει μέρος του διεθνούς εμπορίου.

Σκοπός Η δυνατότητα στις επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο να εξασφαλίσουν ειρήνη, ευημερία και ευκαιρίες για όλους στο εμπόριο.

2. Μορφές Οικονομικής Ένωσης / Ολοκλήρωσης

Ολοκλήρωση είναι «η συνένωση μερών σ' ένα όλο», «η κατασκευή ενός νέου συνόλου από διάφορα μεμονωμένα στοιχεία» και η «ενσωμάτωση διαφόρων στοιχείων σε ένα ενιαίο σύνολο».

Στα διεθνή οικονομικά η οικονομική ολοκλήρωση έχει τη σημασία της *αφαίρεσης των εμποδίων στις εμπορευματικές ροές μεταξύ των χωρών που λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία της ολοκλήρωσης και την καθιέρωση κάποιων στοιχείων συνεργασίας και συντονισμού* σχετικά με κάποιες πολιτικές.

Επομένως τα κράτη μέλη που λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία της οικονομικής ολοκλήρωσης συμφωνούν στη μείωση ή και κατάργηση των δασμών στις μεταξύ τους συναλλαγές, αλλά όχι και στις συναλλαγές με τις χώρες του υπόλοιπου κόσμου.

Μορφές Οικονομικής Ολοκλήρωσης

Η οικονομική ολοκλήρωση μπορεί να πάρει διάφορες μορφές ανάλογα με τον βαθμό προνομιακής μεταχείρισης που υπάρχει μεταξύ των κρατών μελών του «group». Οι μορφές οικονομικής ολοκλήρωσης είναι:

1. **Η Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου (Free Trade Area)**, όπου τα κράτη μέλη *καταργούν τους δασμούς και όλα τα εμπόδια* που αφορούν την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών του «group», αλλά κάθε χώρα διατηρεί ξεχωριστή δομή δασμολογικής προστασίας απέναντι στις χώρες μη μέλη. Παραδείγματα είναι:
 - European Free Trade Association (EFTA),
 - Latin American Free Trade Area (LAFTA),
 - North American Free Trade Area (NAFTA), κ.τ.λ.

Μορφές Οικονομικής Ολοκλήρωσης

2. **Η Τελωνειακή Ένωση (Customs Union)** είναι παρόμοια με τη ζώνη ελεύθερου εμπορίου αλλά προβλέπει, *πέρα από την κατάργηση των δασμών μεταξύ των κρατών μελών, την καθιέρωση ενός κοινού δασμού απέναντι στις χώρες μη μέλη.*

3. **Η Κοινή Αγορά (Common Market)** είναι μια τελωνειακή ένωση, αλλά επιπλέον *επιτρέπεται η ελεύθερη μετακίνηση των παραγωγικών συντελεστών (κεφαλαίου και εργασίας) μεταξύ των χωρών-μελών.* Παραδείγματα κοινών αγορών είναι η East African Community (EAC) και ο πρόγονος της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ).

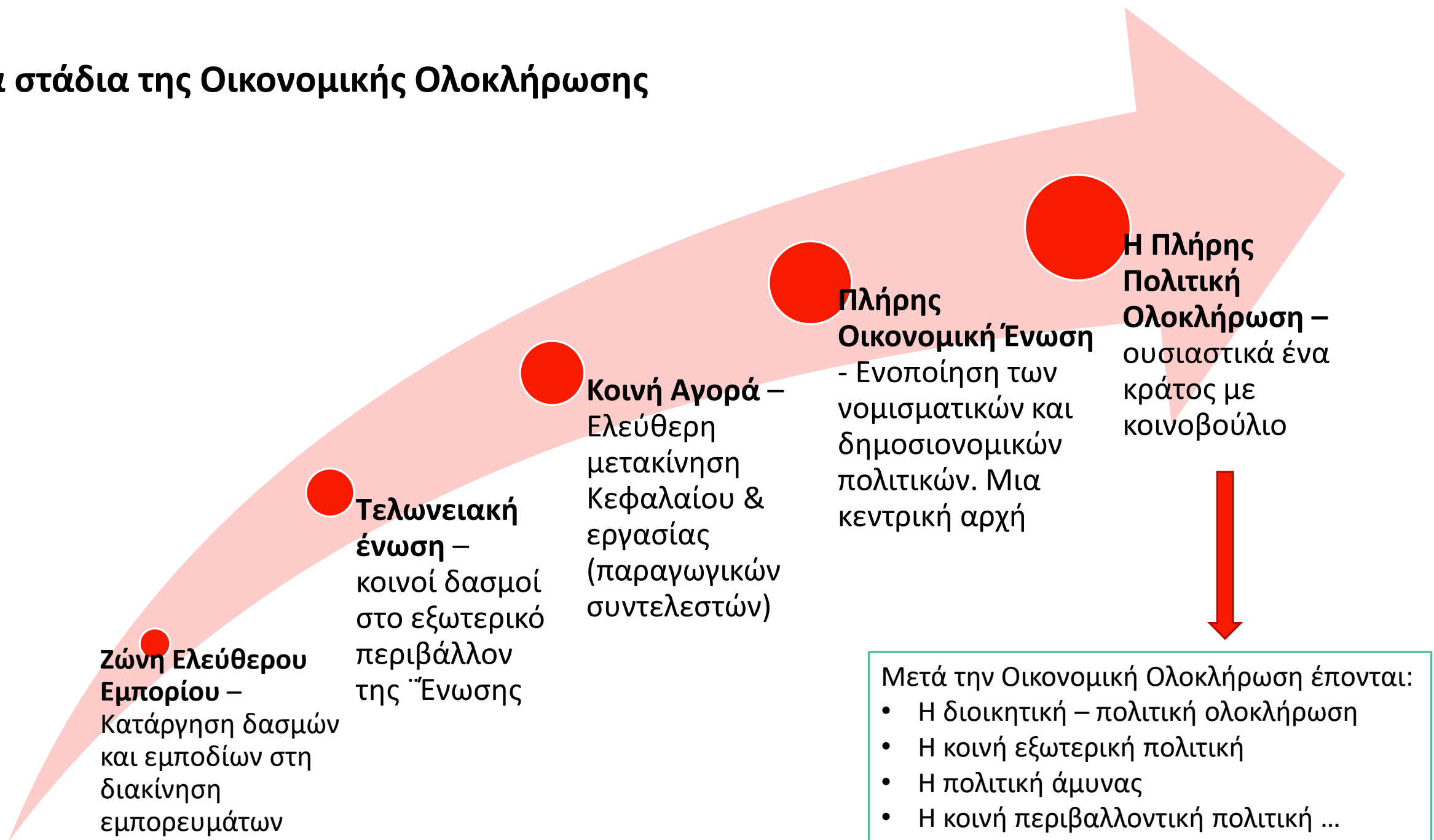
Μορφές Οικονομικής Ολοκλήρωσης

4. Η Πλήρης Οικονομική Ένωση (Complete Economic Union) είναι μια κοινή αγορά όπου οι χώρες-μέλη αναζητούν **στενότερη οικονομική συνεργασία μεταξύ τους, με την ενοποίηση των νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών. Μια κεντρική αρχή δημιουργείται για να ασκεί τον έλεγχο εφαρμογής αυτών των κοινών πολιτικών** στις χώρες-μέλη, οι οποίες ουσιαστικά γίνονται περιοχές ενός κράτους αναφορικά με τις πολιτικές αυτές. Οικονομική ένωση μπορεί να θεωρηθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).

Μορφές Οικονομικής Ολοκλήρωσης

5. Η Πλήρης Πολιτική Ολοκλήρωση (Complete Political Integration), στην οποία **οι χώρες- μέλη γίνονται ουσιαστικά ένα κράτος**, δηλαδή η κεντρική αρχή η οποία χρειάζεται στην Οικονομική Ένωση όχι μόνο ασκεί τον έλεγχο στη νομισματική και δημοσιονομική πολιτική των κρατών μελών αλλά ελέγχεται από ένα **κεντρικό κοινοβούλιο** το οποίο έχει τις εξουσίες που έχουν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών.

Τα στάδια της Οικονομικής Ολοκλήρωσης

Οφέλη από την Οικονομική Ολοκλήρωση (στα διάφορα στάδια της)

Τα δυναμικά αποτελέσματα στις ζώνες ελευθέρου εμπορίου και τις τελωνειακές ενώσεις μπορεί να είναι:

1. Αυξημένη εξειδίκευση στο προϊόν οδηγεί σε **αποδοτικότητα στην παραγωγή** και πιθανά σε **συγκριτικό πλεονέκτημα** (έναντι των ανταγωνιστών).
2. Η αύξηση του μεγέθους της αγοράς οδηγεί σε αύξηση στην ποσότητα παραγωγής και σε **οικονομίες κλίμακας**
3. **Ισχυρότερη διαπραγματευτική θέση** των κρατών μελών απέναντι στη διεθνή κοινότητα, η οποία οφείλεται στο μεγαλύτερο μέγεθος των εμπορικών συμφωνιών και σε καλύτερους όρους εμπορίου.
4. Ο αυξημένος ανταγωνισμός (εσωτερικά στην ένωση) **αυξάνει την αποδοτικότητα** των επιχειρήσεων.
5. Δυνατότητες πρόσβασης σε **υψηλή τεχνολογία** οδηγεί σε βελτίωση (ποσότητα & ποιότητα) των παραγωγικών συντελεστών.

Αν η οικονομική ολοκλήρωση έχει τη μορφή της κοινής αγοράς και της οικονομικής ένωσης **μπορεί να υπάρξουν περισσότερα οφέλη**, όπως υψηλότεροι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης, **μείωση της άνισο-διανομής του εισοδήματος**, ύπαρξη στόχων για μείωση της ανεργίας κ.τ.λ.

Ερωτήσεις Κατανόησης / Ανακεφαλαίωσης Ενότητας 1 & 2

1. Τι είναι η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) και ποιες αρχές περιλαμβάνει ?

2. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ) αντικατέστησε την GATT και τον κατήργησε

Σωστό

Λάθος

3. Η ΓΣΔΕ (GATT), και ο διάδοχός της ο ΠΟΕ, πέτυχαν να μειώσουν τους δασμούς

Σωστό

Λάθος

4. Ποιες είναι οι πέντε πρόσφατες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο ΠΟΕ ?

5. Ποια είναι τα πέντε στάδια – μορφές της οικονομικής ολοκλήρωσης ?

6. Ποια είναι τα δυναμικά οφέλη της οικονομικής ολοκλήρωσης ?

3. Θεωρίες Διεθνούς Εμπορίου

- Οι Μερκαντιλιστές και οι Φυσιοκράτες
- Οι απόψεις των Κλασικών για το Διεθνές Εμπόριο
- Η νεοκλασική θεωρία Διεθνούς Εμπορίου

Μερκαντισμός (16ος, 17ος και 18ος αιώνας)

- Κατά τη διάρκεια του 16ου, 17ου και 18ου αιώνα στον χώρο της οικονομικής πολιτικής των κρατών επικρατούσε το δόγμα του «Μερκαντισμού» ή «Εμποροκρατίας», του οποίου τα βασικά χαρακτηριστικά ήταν ο έντονος εθνικισμός και η άποψη ότι ο σχεδιασμός της οικονομικής δραστηριότητας πρέπει να είναι ένα μέσο για την επίτευξη των σκοπών του κράτους. Δεδομένου ότι **η ευημερία του κράτους** ήταν ο πρωταρχικός σκοπός, ο Μερκαντισμός έβλεπε με μεγάλο σκεπτικισμό τη σύναψη εμπορικών σχέσεων με άλλα Κράτη.
- Η αρνητική στάση των Μερκαντιστών έναντι στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου βασίζεται στην άποψη ότι **αξιωματικά ο πλούτος μιας χώρας οριζόταν ως το σύνολο των πολύτιμων μετάλλων (άργυρος και χρυσός) που η χώρα είχε στα θησαυροφυλάκιά της**. Τα πολύτιμα μέταλλα έπρεπε όσο το δυνατόν περισσότερο να είναι συγκεντρωμένα στα χέρια του κράτους και δεν θα έπρεπε να τα εμπιστεύεται στα χέρια των ιδιωτών γιατί οι τελευταίοι μπορεί να τα αντάλλασσαν με εμπορεύματα που θα εισήγαν από άλλες χώρες, με αποτέλεσμα πολύτιμα μέταλλα να εκρεύσουν από τη χώρα και επομένως να μειωθεί ο πλούτος της. Για να εμποδιστούν τέτοιου είδους δραστηριότητες των ατόμων, **το κράτος έπρεπε να ελέγχει απόλυτα το εμπόριο με τα άλλα κράτη θέτοντας περιορισμούς**.

Μερκαντισμός (16ος, 17ος και 18ος αιώνες) **επιθετική στις εξαγωγές – απαγορευτική στις εισαγωγές – αύξηση του πλούτου του κράτους σε πολύτιμα μέταλλα – απόλυτος έλεγχος του κράτους**

- Σύμφωνα με το παραπάνω δόγμα των Μερκαντιστών, οι εξαγωγές θεωρούνταν χρήσιμες και επωφελείς για το κράτος γιατί αύξαναν τα αποθέματά του σε πολύτιμα μέταλλα, ενώ οι εισαγωγές θεωρούνταν επιβλαβείς και έπρεπε να αποθαρρυνθούν γιατί πραγματοποιούνταν με την πληρωμή πολύτιμων μετάλλων και, επομένως, μείωναν τον πλούτο του κράτους.
- Η πολιτική που έπρεπε να ακολουθηθεί για τις εξαγωγές έπρεπε να είναι επιθετική, ενώ η πολιτική για τις εισαγωγές έπρεπε να αγγίζει τα όρια της απαγόρευσης ώστε να δημιουργούνται συνεχώς πλεονάσματα στο εμπορικό ισοζύγιο της χώρας και συνεπώς αύξηση του πλούτου της, μιας και αυτό μεταφραζόταν σε αύξηση των αποθεμάτων σε πολύτιμα μέταλλα.
- Οι απόψεις των Μερκαντιστών, βέβαια, βρίσκονταν και σε πλήρη αρμονία με τις αντιλήψεις για τον ρόλο του κράτους στις χώρες της Ευρώπης την εποχή αυτή. Το κράτος έπρεπε να είναι όσο πιο δυνατό γίνεται για να μπορεί να επιβάλλει στα άλλα κράτη τους όρους που προστατεύουν τα συμφέροντά του, έστω και με τη χρήση βίας. για αυτό έπρεπε να έχει συγκεντρώσει πολύ πλούτο.

Φυσιοκράτες (μέσα του 18ου αιώνα) **αρμονία στην Οικονομία όπως και στη φύση – ελευθερία στο εμπόριο**

Η σχολή των φυσιοκρατών εμφανίστηκε στη Γαλλία στα μέσα του 18ου αιώνα. Το κεντρικό σημείο στις απόψεις τους ήταν ότι στην οικονομία θα πρέπει να επικρατεί αρμονία όπως και στη φύση και **δεν θα πρέπει να υπάρχει περιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας των ατόμων από το κράτος γι' αυτό το εμπόριο μεταξύ των χωρών θα πρέπει να αφεθεί ελεύθερο.**

Η αποκλειστική πηγή πλούτου στην οικονομία είναι η γεωργία και το μεγαλύτερο μερίδιο του πληθυσμού ήταν γεωργοί. Έτσι οι φυσιοκράτες ξεχώρισαν τρεις βασικές οικονομικές ομάδες που αλληλοεπιδρούσαν μεταξύ τους:

- Τους γεωργούς, που ήταν η μοναδική παραγωγική τάξη η οποία και δημιουργούσε «πλεόνασμα» στην οικονομία από το γεωργικό προϊόν που παρήγαγε. (πρωτογενής παραγωγή)
- Τους εμπόρους και βιοτέχνες οι οποίοι κατά τους φυσιοκράτες δεν προσέφεραν τίποτε στο παραγόμενο προϊόν της χώρας μόνο το τροποποιούσαν, άλλαζαν την «υφή» του. Γι' αυτό και αυτή η οικονομική ομάδα θεωρούνταν «στείρα» για την οικονομία. (σήμερα αυτό θεωρείται προσθήκη αξίας – συχνά σημαντική)
- Τους ιδιοκτήτες ακίνητης περιουσίας οι οποίοι επίσης δεν προσέφεραν τίποτε στο παραγόμενο προϊόν της χώρας.

Οι φυσιοκράτες ήταν οι πρόδρομοι των κλασικών οικονομολόγων Adam Smith και David Ricardo οι οποίοι και διατύπωσαν τις πρώτες οικονομικές θεωρίες για το διεθνές εμπόριο και αποτέλεσαν την βάση για την οικονομική θεωρία

Κλασσική Προσέγγιση - **Η αρχή του απόλυτου πλεονεκτήματος του Adam Smith**

Ο Adam Smith με το έργο του Ο Πλούτος των Εθνών έθεσε τα θεμέλια της σύγχρονης οικονομικής σκέψης αλλά και της Θεωρίας του Διεθνούς Εμπορίου. Η συμβολή του στην τελευταία είναι γνωστή ως η «Αρχή του Απόλυτου Πλεονεκτήματος» και είναι το αποτέλεσμα του έντονου αγώνα που έκανε ενάντια στη φιλοσοφία των Μερκαντλιστών που κυριαρχούσε επί τρεις περίπου αιώνες στην Ευρώπη.

Η βασική φιλοσοφική θεώρηση του Adam Smith ήταν η «φυσική αρμονία» των αντικρουόμενων συμφερόντων που υπάρχουν μέσα σε μια κοινωνία. Οι αντιθέσεις των συμφερόντων, όπως υπάρχουν μεταξύ των διαφόρων οικονομικών μονάδων μέσα σε μια οικονομία, μετασχηματίζονται μέσω του μηχανισμού της ελεύθερης αγοράς, ο οποίος είναι απαλλαγμένος από κρατικές παρεμβάσεις και περιορισμούς, μέσω του μηχανισμού της προσφοράς και της ζήτησης, σε μια φυσική αρμονία συμφερόντων.

Η ιδιωτική πρωτοβουλία και τα προσωπικά κίνητρα – φιλοδοξίες των μελών μιας κοινωνίας δημιουργούν μοναδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε ένα ελεύθερο και χωρίς εμπόδια εμπόριο (δημιουργία αξίας από τα μέλη της κοινωνίας με την «βοήθεια» του ανταγωνισμού – η απαρχή του απόλυτου πλεονεκτήματος

Κλασσική Προσέγγιση - **Η αρχή του απόλυτου πλεονεκτήματος του Adam Smith**

Αν αυτή η αρχή μεταφερθεί στο εξωτερικό εμπόριο και οι οικονομικές μονάδες αφεθούν ελεύθερες να αποφασίσουν οι ίδιες για τον τρόπο χρησιμοποίησης του εισοδήματός τους, χωρίς κρατικούς παρεμβατισμούς, τότε το εμπόριο μεταξύ των χωρών θα έχει ως συνέπεια την αύξηση της ευημερίας όλων των χωρών που συμμετέχουν στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας.

➤ Στόχος του ήταν να αποδείξει ότι το διεθνές εμπόριο αυξάνει την ευημερία των κρατών τα οποία συμμετέχουν σε αυτό βάσει της αρχής του «απόλυτου πλεονεκτήματος κόστους» που στηρίζεται στον διεθνή καταμερισμό της εργασίας, σε αντίθεση με τους Μερκαντιλιστές οι οποίοι θεωρούσαν ότι η συνολική αύξηση της ευημερίας των κρατών που έπαιρναν μέρος στο εμπόριο ήταν μηδέν γιατί η ποσότητα πολύτιμων μετάλλων που κέρδιζε ένα κράτος από τη διενέργεια εξαγωγών χανόταν από το άλλο κράτος ή κράτη τα οποία έκαναν τις εισαγωγές.

Δηλαδή οι Μερκαντιστές
θεωρούσαν έναν δεδομένο
πλούτο ανά χώρα (σε
αποθέματα πολύτιμων
μετάλλων) άρα υπήρχε ένα
πλαφόν ευημερίας να
καταμερισθεί στη κοινωνία

Η κλασσική προσέγγιση του
Adam Smith ήταν ότι η ιδιωτική
πρωτοβουλία αυξάνει το
πλούτο με το εμπόριο και
ανάμεσα σε χώρες

Κλασσική Προσέγγιση - Η αρχή του απόλυτου πλεονεκτήματος του Adam Smith

Τι σημαίνει όμως ο όρος «απόλυτο πλεονέκτημα κόστους»; Με τον όρο αυτόν εννοούμε το γεγονός ότι μια χώρα, λόγω κάποιων ειδικών ικανοτήτων ή συνθηκών, είναι σε θέση να παράγει ένα συγκεκριμένο αγαθό με μικρότερο κόστος (με λιγότερες μονάδες εργασίας) από ό,τι μια άλλη χώρα.

Εφαρμογή: η χώρα Α έχει απόλυτο πλεονέκτημα κόστους στο αγαθό ΙΙ και η χώρα Β στο αγαθό Ι.

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α	4	2
Χώρα Β	2	4

Έστω ότι ο κόσμος αποτελείται μόνο από δύο χώρες Α και Β που παράγουν δύο αγαθά Ι και ΙΙ. Η χώρα Α χρειάζεται 4 μονάδες εργασίας για να κατασκευάσει μια μονάδα του αγαθού Ι και μια χώρα Β χρειάζεται 2 μονάδες εργασίας για να κατασκευάσει μια μονάδα του ίδιου αγαθού Ι. Επίσης, έστω ότι η χώρα Α χρειάζεται 2 μονάδες εργασίας για να κατασκευάσει μια μονάδα από το αγαθό ΙΙ και η χώρα Β χρειάζεται 4 μονάδες εργασίας για να κατασκευάσει μια μονάδα από το ίδιο αγαθό. Οι δύο χώρες θα μπορούσαν να παράγουν περισσότερες ποσότητες αθροιστικά και οι δύο από τα δύο αγαθά, αν εξειδικεύονταν στην παραγωγή μόνο του αγαθού που παράγουν με το μικρότερο κόστος και ανταλλάσσουν η μία με την άλλη το άλλο αγαθό. Ας δούμε το γιατί: έχοντας υπόψη την υπόθεση ότι οι μονάδες εργασίας είναι ομοιογενείς και της ίδιας ποιότητας, το κόστος παραγωγής θα είναι συνάρτηση των μονάδων εργασίας.

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του απόλυτου πλεονεκτήματος του Adam Smith

Τι σημαίνει όμως ο όρος «απόλυτο πλεονέκτημα κόστους»; Με τον όρο αυτόν εννοούμε το γεγονός ότι μια χώρα, λόγω κάποιων ειδικών ικανοτήτων ή συνθηκών, είναι σε θέση να παράγει ένα συγκεκριμένο αγαθό με μικρότερο κόστος (με λιγότερες μονάδες εργασίας) από ό,τι μια άλλη χώρα.

Εφαρμογή:

η χώρα Α έχει *απόλυτο πλεονέκτημα κόστους* στο αγαθό ΙΙ και η χώρα Β στο αγαθό Ι.

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α	4	2
Χώρα Β	2	4

Πίνακας <u>μεταβολής της Παραγωγής</u> μεταφέροντας πόρους	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ	
Χώρα Α			
Χώρα Β			

η χώρα Α έχει *απόλυτο πλεονέκτημα* κόστους στο αγαθό ΙΙ και η χώρα Β στο αγαθό Ι.

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α	4	2
Χώρα Β	2	4

Εφαρμογή: **Αναλυτικά η εξήγηση**

Η συνολική ποσότητα που παράγεται στον κόσμο από τα δύο αγαθά θα είναι:

$$I_w = I_A + I_B$$

$$II_w = II_A + II_B$$

όπου I_i και II_i είναι ποσότητες παραγωγής των αγαθών Ι και ΙΙ αντίστοιχα και w, A και B είναι ο κόσμος, η χώρα Α και η χώρα Β, αντίστοιχα.

Οι χώρες μπορούν να μειώσουν την παραγωγή των αγαθών που δεν έχουν απόλυτο πλεονέκτημα και μεταφέρουν μονάδες εργασίας από τη μία παραγωγική διαδικασία στην άλλη.

Έτσι από την παραπάνω σχέση θα έχουμε:

$$\Delta I_w = \Delta I_A + \Delta I_B$$

$$\Delta II_w = \Delta II_A + \Delta II_B$$

Εάν μειώσουμε κατά μία τις μονάδες παραγωγής του αγαθού Ι στην Α και χρησιμοποιήσουμε τις μονάδες εργασίας που απελευθερώνονται για να παράγουμε περισσότερες μονάδες ΙΙ θα έχουμε $\Delta I_A = -1, \Delta II_A = +2$.

Εάν η χώρα Β μειώσει κατά μία τις μονάδες παραγωγής του αγαθού ΙΙ και χρησιμοποιήσει τις μονάδες εργασίας που απελευθερώνονται για να παράγει περισσότερες μονάδες Ι θα έχουμε $\Delta I_B = +2, \Delta II_B = -1$.

Επομένως, αντικαθιστώντας στην παραπάνω σχέση θα έχουμε:

$$\Delta I_w = \Delta I_A + \Delta I_B = -1 + 2 = +1$$

$$\Delta II_w = \Delta II_A + \Delta II_B = +2 - 1 = +1$$

Παρατηρούμε ότι η παγκόσμια παραγωγή έχει αυξηθεί, δηλαδή υπάρχουν κέρδη από αυτή τη διαδικασία.

Κλασσική Προσέγγιση - Η αρχή του απόλυτου πλεονεκτήματος του Adam Smith

Η περίπτωση η μία χώρα Α να έχει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή και των δύο προϊόντων δεν δημιουργεί ενδιαφέρον για την διενέργεια εμπορίου μεταξύ τους.

η χώρα Α έχει απόλυτο πλεονέκτημα κόστους και στο αγαθό ΙΙ και στο αγαθό Ι.

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α	1	2
Χώρα Β	4	3

Έτσι, το επιχείρημα του απόλυτου πλεονεκτήματος φαίνεται πειστικό για την εξήγηση των εμπορευματικών ροών μεταξύ των χωρών, αλλά **δεν είναι πολύ βαθύ**.

Οι Ricardo και Torrens θα συγκροτήσουν λίγο αργότερα από τον Smith ένα ισχυρότερο και πιο επεξεργασμένο επιχείρημα για τα οφέλη του εμπορίου με βάση τη θεωρία του «συγκριτικού πλεονεκτήματος»

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo

Ο Ricardo χρησιμοποίησε σαν παραδείγματα στην απόδειξή του δύο χώρες, την Αγγλία και την Πορτογαλία, και δύο αγαθά που παρήγαν και οι δύο, το κρασί και το ύφασμα. Στη συνέχεια υπέθεσε ότι η Πορτογαλία ήταν πιο παραγωγική στην παραγωγή και του υφάσματος και του κρασιού. Ο παρακάτω Πίνακας δείχνει πώς ο Ricardo περιέγραψε τις συνθήκες κόστους στις δύο χώρες:

η Πορτογαλία διαθέτει «απόλυτο πλεονέκτημα» κόστους στην παραγωγή κρασιού αλλά και στην παραγωγή υφάσματος, εφόσον το εργασιακό κόστος της παραγωγής για κάθε μονάδα των δύο εμπορευμάτων είναι μικρότερο στην Πορτογαλία από το αντίστοιχο στην Αγγλία.

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	1 μονάδα κρασιού	1 μονάδα υφάσματος
Πορτογαλία	80	90
Αγγλία	120	100

Για να δούμε τα κέρδη από το εμπόριο των δύο χωρών θα πρέπει να εισαγάγουμε την έννοια του «**κόστους ευκαιρίας**». **Κόστος ευκαιρίας** για ένα αγαθό είναι η ποσότητα άλλων αγαθών που πρέπει να εγκαταλειφθεί για να παραχθεί μία επιπλέον μονάδα αυτού του αγαθού. Τα **κόστη ευκαιρίας** στο παραπάνω παράδειγμα με το κρασί και το ύφασμα είναι:

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Κρασί / ύφασμα	Ύφασμα / κρασί
Πορτογαλία	$80/90 = 0,89$	$90/80 = 1,12$
Αγγλία	$120/100 = 1,2$	$100/120 = 0,83$

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo

Για να δούμε τα κέρδη από το εμπόριο των δύο χωρών θα πρέπει να εισαγάγουμε την έννοια του «**κόστους ευκαιρίας**». **Κόστος ευκαιρίας** για ένα αγαθό είναι η ποσότητα άλλων αγαθών που πρέπει να εγκαταλειφθεί για να παραχθεί μία επιπλέον μονάδα αυτού του αγαθού.

Τα κόστη ευκαιρίας στο παραπάνω παράδειγμα με το κρασί και το ύφασμα είναι:

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Κρασί / υφασμα	Ύφασμα / κρασί
Πορτογαλία	$80/90 = 0,89$	$90/80 = 1,12$
Αγγλία	$120/100 = 1,2$	$100/120 = 0,83$

Μια χώρα έχει «**Συγκριτικό Πλεονέκτημα**» στην παραγωγή ενός αγαθού εάν το κόστος ευκαιρίας για την παραγωγή του αγαθού είναι χαμηλότερο στη χώρα αυτή από ό,τι στην άλλη χώρα.

Στο παράδειγμα με την Αγγλία και την Πορτογαλία, η τελευταία έχει χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας από την Αγγλία στην παραγωγή κρασιού, ενώ η Αγγλία έχει το χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας μεταξύ των δύο χωρών στην παραγωγή υφάσματος. Επομένως ότι η Αγγλία έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή υφάσματος, ενώ η Πορτογαλία έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή κρασιού.

Και οι δύο χώρες θα κερδίσουν από το εμπόριο ανεξάρτητα από το γεγονός ότι μία από τις δύο χώρες μπορεί να έχει απόλυτο πλεονέκτημα και στην παραγωγή και των δύο αγαθών.

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo

Για να δούμε τα κέρδη από το εμπόριο των δύο χωρών θα πρέπει να εισαγάγουμε την έννοια του «**κόστους ευκαιρίας**». **Κόστος ευκαιρίας** για ένα αγαθό είναι η ποσότητα άλλων αγαθών που πρέπει να εγκαταλειφθεί για να παραχθεί μία επιπλέον μονάδα αυτού του αγαθού. Τα **κόστη ευκαιρίας** στο παραπάνω παράδειγμα με το κρασί και το ύφασμα είναι:

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Κρασί / ύφασμα	Ύφασμα / κρασί
Πορτογαλία	$80/90 = 0,89$	$90/80 = 1,12$
Αγγλία	$120/100 = 1,2$	$100/120 = 0,83$

Στο παραπάνω παράδειγμα υποθέτουμε ότι η Αγγλία και η Πορτογαλία δεν ασκούν εμπόριο μεταξύ τους, αλλά παράγουν και καταναλώνουν χωριστά η μια από την άλλη. Στην Αγγλία μία μονάδα κρασιού είναι ακριβότερη από μία μονάδα υφάσματος γιατί 1 μονάδα ύφασμα χρειάζεται 120 ώρες εργασίας ενώ μία μονάδα ύφασμα για να παραχθεί χρειάζεται 100 μονάδες εργασίας. Επομένως, 1 μονάδα κρασιού κοστίζει 1,2 μονάδες υφάσματος. Αν η Πορτογαλία χρειάζεται 80 ώρες εργασίας για την παραγωγή 1 μονάδας κρασιού και 90 ώρες για μία μονάδα υφάσματος, τότε το κρασί είναι πιο φθηνό από το ύφασμα γιατί 1 μονάδα κρασιού κοστίζει 0,89 μονάδες υφάσματος. Το σύνολο των μονάδων από τα δύο αγαθά τα οποία μπορούν να παραγάγουν συνολικά οι δύο χώρες εξαρτάται από τη συνολική ποσότητα εργασίας που διαθέτει κάθε χώρα.

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo

Για να δούμε τα κέρδη από το εμπόριο των δύο χωρών θα πρέπει να εισαγάγουμε την έννοια του «**κόστους ευκαιρίας**». **Κόστος ευκαιρίας** για ένα αγαθό είναι η ποσότητα άλλων αγαθών που πρέπει να εγκαταλειφθεί για να παραχθεί μία επιπλέον μονάδα αυτού του αγαθού. Τα **κόστη ευκαιρίας** στο παραπάνω παράδειγμα με το κρασί και το ύφασμα είναι:

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Κρασί / υφασμα	Ύφασμα / κρασί
Πορτογαλία	$80/90 = 0,89$	$90/80 = 1,12$
Αγγλία	$120/100 = 1,2$	$100/120 = 0,83$

Τα κέρδη από το εμπόριο

Αν υπάρχει η δυνατότητα του εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών, εάν δηλαδή η Αγγλία μπορούσε να εισάγει 1 μονάδα κρασιού σε τιμή μικρότερη από 1,2 μονάδες υφάσματος, στην περίπτωση αυτή θα κέρδιζε. Αντίστοιχα, εάν η Πορτογαλία μπορούσε να εισάγει περισσότερες από 0,89 μονάδες ύφασμα έναντι 1 μονάδας κρασιού (που είναι το κόστος ευκαιρίας του υφάσματος έναντι του κρασιού) και αυτή επίσης θα κέρδιζε. Επομένως, εάν η διεθνής τιμή (η τιμή που θα επικρατήσει μετά την έναρξη εμπορίου) μονάδας κρασιού είναι κάπου μεταξύ 1,2 και 0,89 μονάδες υφάσματος, και οι δύο χώρες θα κερδίσουν από την εμπορική δραστηριότητα.

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo

Για να δούμε τα κέρδη από το εμπόριο των δύο χωρών θα πρέπει να εισαγάγουμε την έννοια του «**κόστους ευκαιρίας**». **Κόστος ευκαιρίας** για ένα αγαθό είναι η ποσότητα άλλων αγαθών που πρέπει να εγκαταλειφθεί για να παραχθεί μία επιπλέον μονάδα αυτού του αγαθού. Τα **κόστη ευκαιρίας** στο παραπάνω παράδειγμα με το κρασί και το ύφασμα είναι:

Πίνακας κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Κρασί / υφασμα	Ύφασμα / κρασί
Πορτογαλία	$80/90 = 0,89$	$90/80 = 1,12$
Αγγλία	$120/100 = 1,2$	$100/120 = 0,83$

Το συνολικό κέρδος της κάθε χώρας από το εμπόριο εξαρτάται από:

- την τιμή που θα επικρατήσει στη διεθνή αγορά, και
- από τη συνολική ποσότητα του παραγωγικού συντελεστή εργασία που διαθέτει κάθε χώρα.

Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι μετά τη διεξαγωγή εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών οι χώρες, ως αποτέλεσμα του εμπορίου, *εξειδικεύονται στην παραγωγή μόνο ενός από τα δύο αγαθά, παράγουν μόνο αυτό το αγαθό στο οποίο έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα κόστους* και ανταλλάσσουν στη διεθνή αγορά το αγαθό που παράγουν με το άλλο αγαθό στο οποίο δεν έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα κόστους..

Κλασική Προσέγγιση - **Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo** - Παράδειγμα

Έστω δύο χώρες, η Α και Β, που παράγουν δύο αγαθά, το αγαθό Ι και το αγαθό ΙΙ.
Οι δύο χώρες παράγουν τα αγαθά Ι και ΙΙ με το εργατικό κόστος του διπλανού πίνακα:

Πίνακας εργατικού κόστους παραγωγής ανά μονάδα προϊόντος	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α	1	2
Χώρα Β	4	3

Εάν μειώσουμε κατά μία τις μονάδες παραγωγής του αγαθού ΙΙ στην Α και χρησιμοποιήσουμε τις μονάδες εργασίας που απελευθερώνονται για να παράγουμε περισσότερες μονάδες Ι, θα έχουμε $\Delta I_A = + 2$, $\Delta II_A = - 1$.

Εάν η χώρα Β μειώσει κατά μία τις μονάδες παραγωγής του αγαθού Ι και χρησιμοποιήσει τις μονάδες εργασίας που απελευθερώνονται για να παράγει περισσότερες μονάδες ΙΙ, θα έχουμε $\Delta I_B = -1$, $\Delta II_B = + 1\text{και}1/3$.

Επομένως η συνολική μεταβολή του προϊόντος Ι είναι: $\Delta I_A = + 2$, $\Delta I_B = -1$ και άρα $\Delta I_w = +2 -1 = 1$

και η συνολική μεταβολή του προϊόντος ΙΙ είναι: $\Delta II_A = -1$, $\Delta II_B = + 1\text{και}1/3$ και άρα $\Delta II_w = -1 + 1\text{και}1/3 = 1/3$

Παρατηρούμε ότι η παγκόσμια παραγωγή έχει αυξηθεί, δηλαδή υπάρχουν κέρδη από αυτή τη διαδικασία.

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo - Εφαρμογή

Έστω δύο χώρες, η Α και Β, που παράγουν δύο αγαθά, το αγαθό Ι και το αγαθό ΙΙ.

Οι δύο χώρες παράγουν τα αγαθά Ι και ΙΙ και το κόστος ευκαιρίας του μιας μονάδας του κάθε αγαθού στον

διπλανό πίνακα:

Πριν την έναρξη του εμπορίου:

Η χώρα Α παράγει και καταναλώνει 20 μονάδες από το αγαθό Ι και 40 μονάδες από το αγαθό ΙΙ ($1 \times 20 + 2 \times 40 = 100$)
η χώρα Β παράγει και καταναλώνει 50 μονάδες από το αγαθό Ι και 40 μονάδες από το αγαθό ΙΙ ($4 \times 50 + 3 \times 40 = 320$)

Μετά την έναρξη εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών η τιμή που επικρατεί είναι $P_I = 0,8$ δηλαδή μία μονάδα από το αγαθό Ι ανταλλάσσεται με 0,8 μονάδες από το αγαθό ΙΙ.

Πίνακας κόστους ευκαιρίας παραγωγής ανά μονάδα αγαθού	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α (έχει 100 μονάδες εργασίας)	$1/2 = 0,5$	$2/1 = 2$
Χώρα Β (έχει 320 μονάδες εργασίας)	$4/3 = 1,33$	$3/4 = 0,75$

Μετά την έναρξη εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών, η χώρα Α εξειδικεύεται στην παραγωγή μόνο του αγαθού Ι στο οποίο έχει συγκριτικό πλεονέκτημα και η χώρα Β στην παραγωγή μόνο του αγαθού ΙΙ στο οποίο έχει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Επομένως η χώρα Α, εφόσον διαθέτει 100 μονάδες εργασίας, μπορεί να παράγει 100 μονάδες αγαθού Ι (εφόσον χρειάζεται μία μονάδα εργασίας για την παραγωγή μίας μονάδας αγαθού Ι) και η χώρα Β μπορεί να παράγει 107 μονάδες αγαθού ΙΙ (γιατί χρειάζεται 3 μονάδες εργασίας για την παραγωγή μίας μονάδας αγαθού ΙΙ και διαθέτει συνολικά 320 μονάδες εργασίας).

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo - Εφαρμογή

Έστω δύο χώρες, η Α και Β, που παράγουν δύο αγαθά, το αγαθό Ι και το αγαθό ΙΙ.

Οι δύο χώρες παράγουν τα αγαθά Ι και ΙΙ και το κόστος ευκαιρίας του μιας μονάδας του κάθε αγαθού στον

διπλανό πίνακα:

Πίνακας κόστους ευκαιρίας παραγωγής ανά μονάδα αγαθού	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α (έχει 100 μονάδες εργασίας)	$1/2 = 0,5$	$2/1 = 2$
Χώρα Β (έχει 320 μονάδες εργασίας)	$4/3 = 1,33$	$3/4 = 0,75$

Μετά την έναρξη εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών η τιμή που επικρατεί είναι $P_I = 0,8$ δηλαδή μία μονάδα από το αγαθό Ι ανταλλάσσεται με 0,8 μονάδες από το αγαθό ΙΙ.

Μετά την έναρξη του εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών η κάθε χώρα εξειδικεύεται στο προϊόν χαμηλό κόστος ευκαιρίας:

- Η χώρα Α παράγει 100 μονάδες από το αγαθό Ι ($1 \times 100 = 100$)
- η χώρα Β παράγει 107 μονάδες από το αγαθό ΙΙ ($3 \times 107 = 320$)

Η χώρα Α πριν την έναρξη εμπορίου παρήγαγε 20 μονάδες Ι και 40 μονάδες ΙΙ. Μετά την έναρξη εμπορίου παράγει 100 μονάδες Ι και μπορεί να ανταλλάξει (αγοράσει) 40 μονάδες ΙΙ δίνοντας 50 μονάδες Ι ($50 \text{ I} \times 0,8 = 40 \text{ II}$), επομένως έχει κέρδος από το εμπόριο 30 μονάδες Ι (γιατί από τις 100 μονάδες Ι που παράγει συνολικά, τις 20 τις παρήγαγε και πριν την έναρξη εμπορίου και χρησιμοποιεί άλλες 50 μονάδες Ι για να πάρει 40 μονάδες ΙΙ από τη χώρα Β).

Κλασική Προσέγγιση - Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo - Εφαρμογή

Έστω δύο χώρες, η Α και Β, που παράγουν δύο αγαθά, το αγαθό Ι και το αγαθό ΙΙ.

Οι δύο χώρες παράγουν τα αγαθά Ι και ΙΙ και το κόστος ευκαιρίας του μιας μονάδας του κάθε αγαθού στον

διπλανό πίνακα:

Πίνακας κόστους ευκαιρίας παραγωγής ανά μονάδα αγαθού	Αγαθό Ι	Αγαθό ΙΙ
Χώρα Α (έχει 100 μονάδες εργασίας)	$1/2 = 0,5$	$2/1 = 2$
Χώρα Β (έχει 320 μονάδες εργασίας)	$4/3 = 1,33$	$3/4 = 0,75$

Μετά την έναρξη εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών η τιμή που επικρατεί είναι $P_I = 0,8$ δηλαδή μία μονάδα από το αγαθό Ι ανταλλάσσεται με 0,8 μονάδες από το αγαθό ΙΙ.

Μετά την έναρξη του εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών η κάθε χώρα εξειδικεύεται στο προϊόν χαμηλό κόστος ευκαιρίας:

- Η χώρα Α παράγει 100 μονάδες από το αγαθό Ι ($1 \times 100 = 100$)
- η χώρα Β παράγει 107 μονάδες από το αγαθό ΙΙ ($3 \times 107 = 320$)

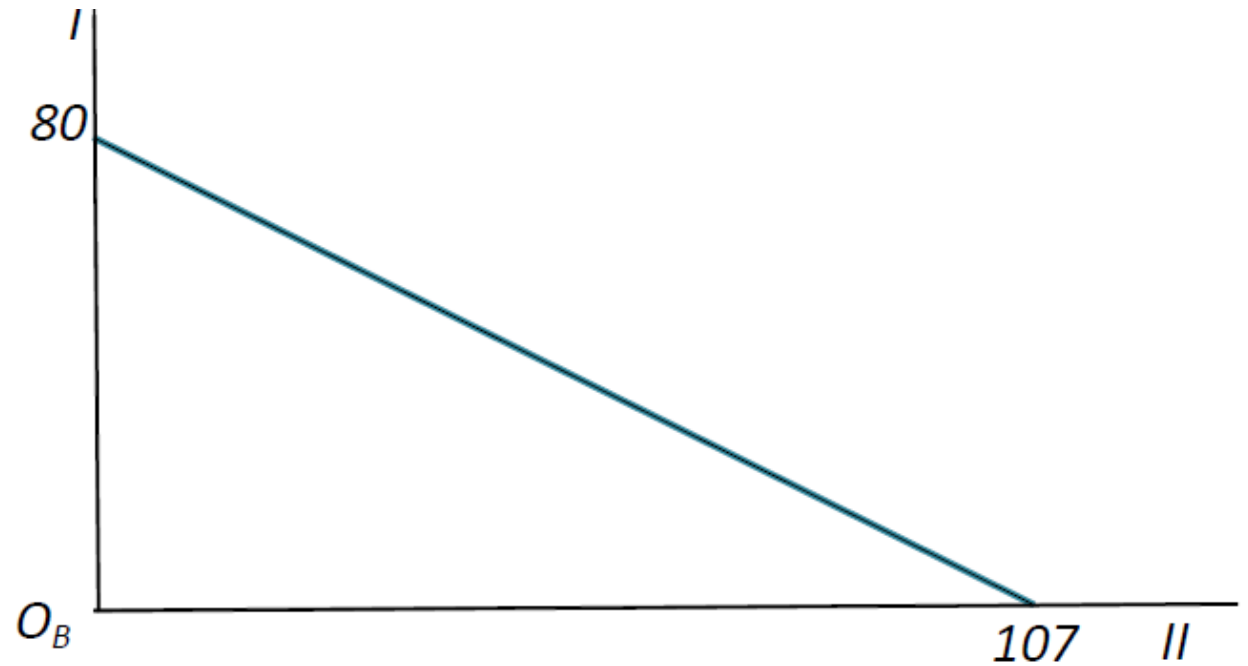
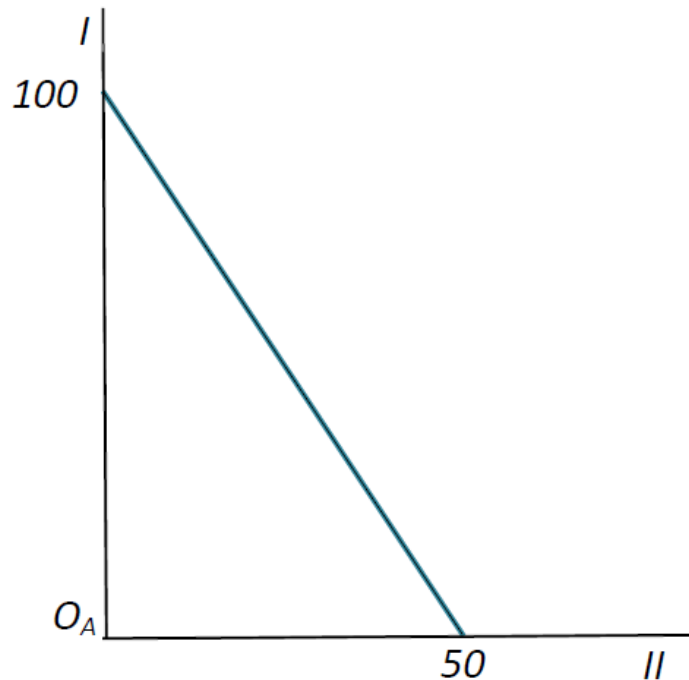
Η χώρα Β πριν την έναρξη εμπορίου παρήγαγε 50 μονάδες Ι και 40 μονάδες ΙΙ. Μετά την έναρξη εμπορίου παράγει 107 μονάδες ΙΙ και ανταλλάσσει 50 μονάδες Ι δίνοντας 40 μονάδες ΙΙ ($50 \text{ I} \times 0,8 = 40 \text{ II}$), επομένως έχει κέρδος από το εμπόριο 27 μονάδες ΙΙ (γιατί από τις 107 μονάδες ΙΙ που παράγει συνολικά, τις 40 τις παρήγαγε και πριν την έναρξη εμπορίου και χρησιμοποιεί άλλες 40 μονάδες ΙΙ για να πάρει 50 Ι από τη χώρα Α).

Σχηματική παρουσίαση της κλασικής θεωρίας του συγκριτικού πλεονεκτήματος

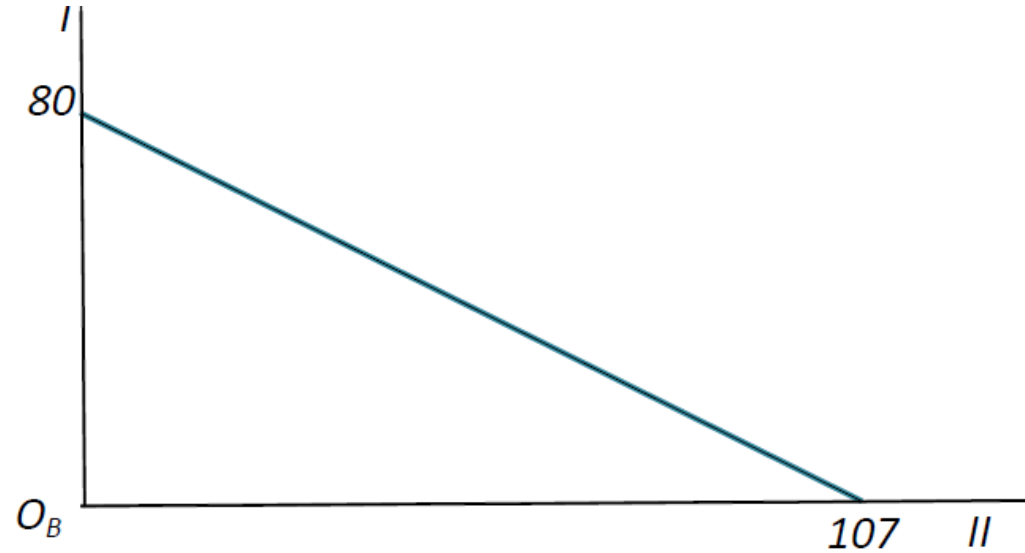
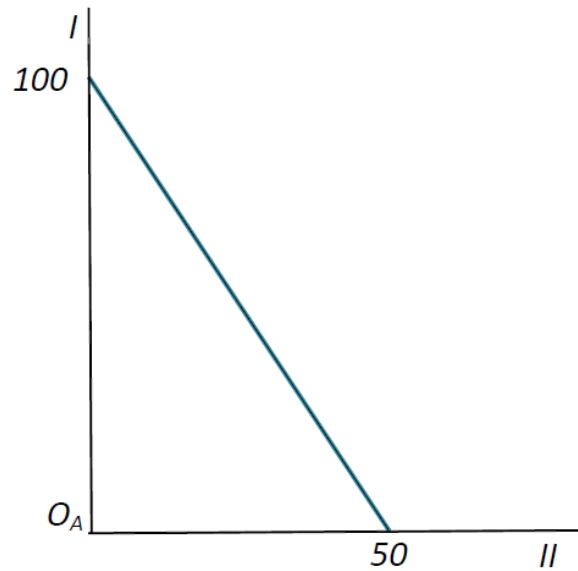
Η Καμπύλη Μετασχηματισμού ή Καμπύλη Παραγωγικών Δυνατοτήτων δείχνει τον τρόπο μετασχηματισμού του ενός αγαθού στο άλλο, δηλαδή δείχνει το εναλλακτικό κόστος των αγαθών.

Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων αποτελείται από **όλους τους παραγωγικούς συνδυασμούς αγαθών που μπορούν να παραχθούν από μία επιχείρηση ή από μία χώρα.**

Η καμπύλη παραγωγικών δυνατοτήτων της χώρας Α και της χώρας Β με τα δεδομένα του παραπάνω παραδείγματος και κάτω από τις υποθέσεις της κλασικής θεωρίας φαίνεται στο ακόλουθο σχήμα

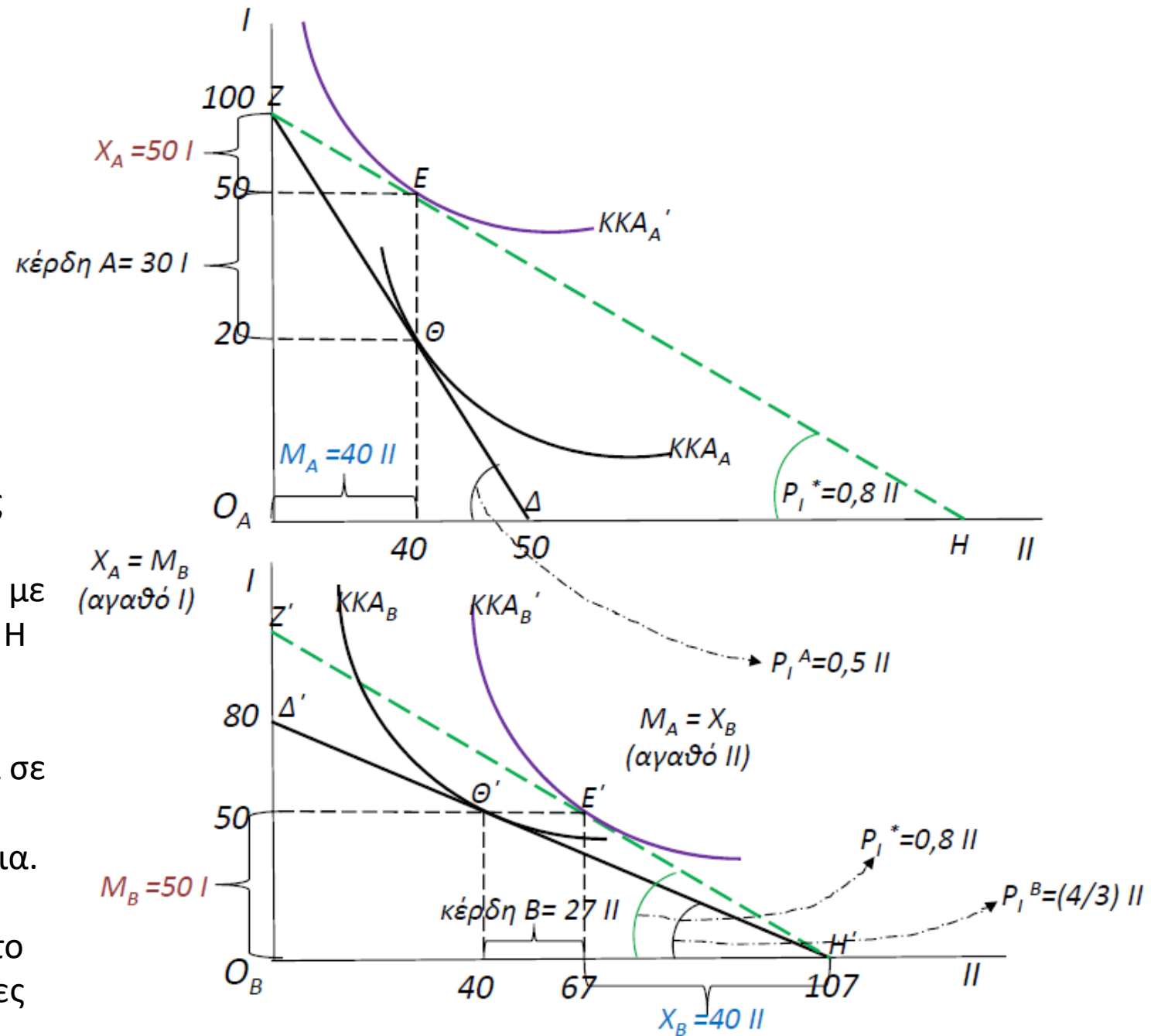
Σχηματική παρουσίαση της κλασικής θεωρίας του συγκριτικού πλεονεκτήματος

Οι καμπύλες των παραγωγικών δυνατοτήτων και των δύο χωρών είναι ευθείες διότι, σύμφωνα με μία από τις υποθέσεις της κλασικής θεωρίας, το εναλλακτικό κόστος παραγωγής ή κόστος ευκαιρίας είναι σταθερό και ανεξάρτητο από τα μεγέθη παραγωγής. Δίνεται δε από την κλίση της ευθείας των παραγωγικών δυνατοτήτων της κάθε χώρας. Επειδή δε το κόστος ευκαιρίας προσδιορίζει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των δύο χωρών (όπως είδαμε παραπάνω), από τις κλίσεις των ευθειών των παραγωγικών δυνατοτήτων μπορούμε να δούμε ποια χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα σε ποιο αγαθό. Στο παραπάνω σχήμα, με βάση το προηγούμενο παράδειγμα, η χώρα Α έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στο αγαθό I και η χώρα Β έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στο αγαθό II .

Η ισορροπία **πριν την έναρξη εμπορίου** δίνεται από τα σημεία Θ και Θ' στη χώρα A και B αντίστοιχα. Τα σημεία αυτά δείχνουν τις επιλογές των καταναλωτών στις δύο χώρες για τις ποσότητες που θα παραχθούν από τα δύο αγαθά, το I και II, σε σχέση πάντοτε με τον περιορισμό που τίθεται από την καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων. Βλέπουμε ότι είναι η πλευρά της ζήτησης (οι καταναλωτικές προτιμήσεις) αυτή που θα προσδιορίσει τους συνδυασμούς ποσοτήτων που θα παραχθούν στις δύο χώρες.

Έτσι, σε συνθήκες αυτάρκειας τα σημεία ισορροπίας των χωρών προκύπτουν από τα σημεία στα οποία η καμπύλη των παραγωγικών δυνατοτήτων εφάπτεται με μία από τις καμπύλες κοινωνικής αδιαφορίας (ΚΚΑ). Η προβολή του σημείου ισορροπίας στους δύο άξονες δίνει τις ποσότητες από τα δύο αγαθά που η χώρα παράγει και καταναλώνει. Εφόσον η χώρα βρίσκεται σε συνθήκες αυτάρκειας, όλη η ποσότητα που καταναλώνεται από τα δύο αγαθά παράγεται εγχώρια. Στο παράδειγμα αυτό η χώρα A παράγει και καταναλώνει 20 μονάδες από I και 40 μονάδες από το II, ενώ η χώρα B παράγει και καταναλώνει 50 μονάδες από το αγαθό I και 40 μονάδες από το αγαθό II.

Μετά την έναρξη του εμπορίου: Για την απλούστευση της σχηματικής παρουσίασης του παραδείγματος υποθέτουμε ότι οι καταναλωτικές προτιμήσεις των δύο χωρών είναι τέτοιες που δημιουργούν αύξηση στην κατανάλωση μετά την έναρξη εμπορίου μόνο στο αγαθό που η κάθε χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Έτσι, μετά την έναρξη εμπορίου τα κέρδη από το εμπόριο της χώρας Α θα αυξήσουν την κατανάλωση μόνο του αγαθού Ι και αντίστοιχα, τα κέρδη από το εμπόριο της χώρας Β θα αυξήσουν την κατανάλωση μόνο του αγαθού ΙΙ.

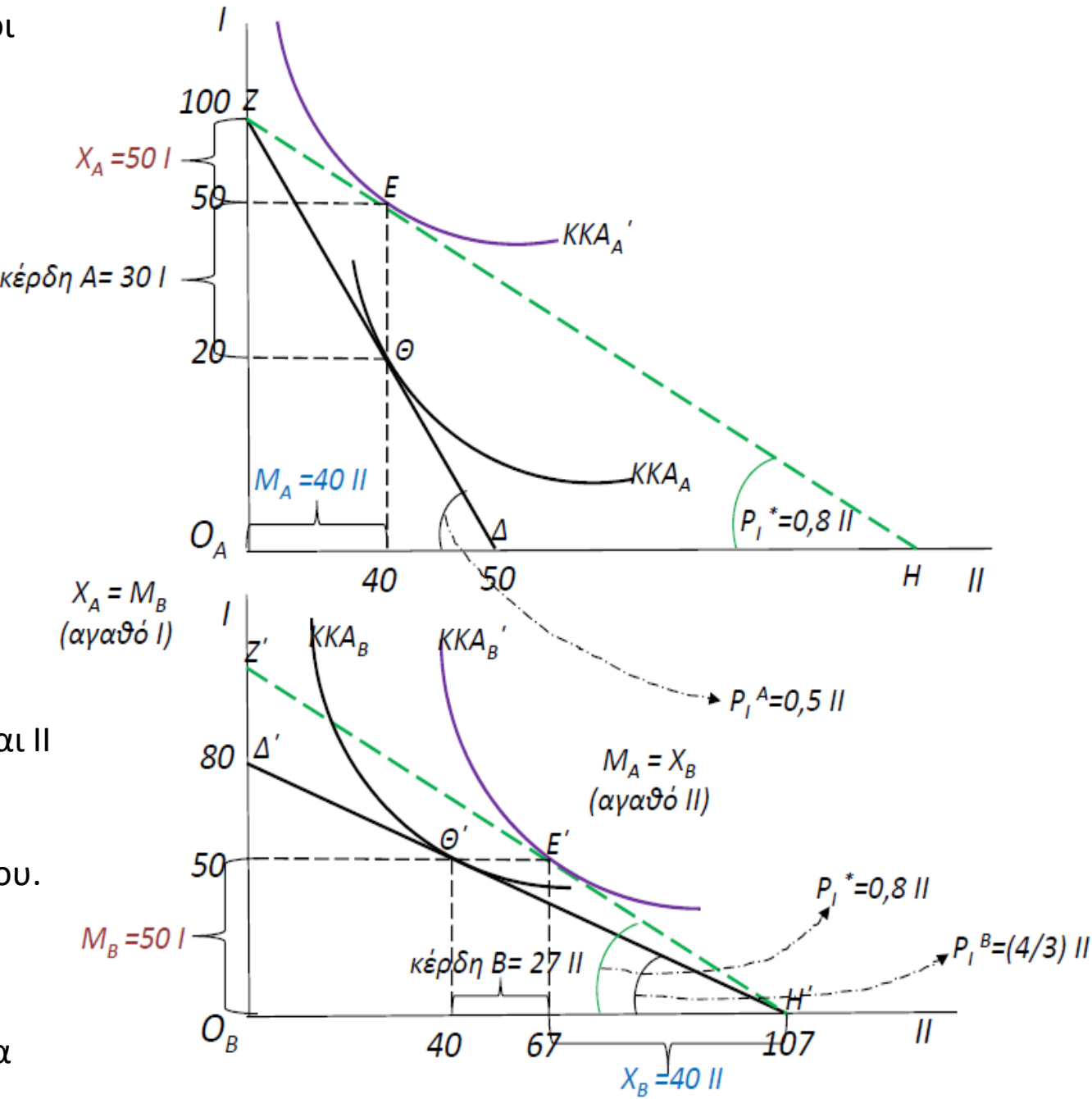
Για τη χώρα Α, μετά την έναρξη εμπορίου, η ισορροπία στην κατανάλωση υπάρχει στο σημείο Ε, ενώ για τη χώρα Β η ισορροπία στην κατανάλωση δίνεται από το σημείο Ε'.

Το σημείο Ζ, μετά την έναρξη εμπορίου, είναι το σημείο ισορροπίας στην παραγωγή της χώρας Α. Η χώρα εξειδικεύεται πλήρως στην παραγωγή του αγαθού στο οποίο έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, δηλαδή στο αγαθό Ι.

Στο Σχήμα η κλίση της Η'Δ' δείχνει την τιμή των δύο αγαθών Ι και ΙΙ πριν την έναρξη εμπορίου στη χώρα Β.

Η ευθεία Ζ'Η' έχει κλίση που εκφράζει την τιμή που θα επικρατήσει στα δύο αγαθά Ι και ΙΙ μετά την έναρξη του εμπορίου.

Στο σημείο που η ΚΚΑΒ' είναι εφαπτόμενη με την τιμή που επικρατεί στην αγορά μετά την έναρξη εμπορίου, υπάρχει ισορροπία στην κατανάλωση. Η ισορροπία αυτή υπάρχει στο σημείο Ε'. Το σημείο Η' εκφράζει την παραγωγή της χώρας Β για το αγαθό ΙΙ στο οποίο εξειδικεύτηκε πλήρως μετά την έναρξη εμπορίου.

Κλασική Προσέγγιση - **Η αρχή του συγκριτικού πλεονεκτήματος του David Ricardo** - Εφαρμογή

Κέρδος από το εμπόριο μεταξύ των χωρών

Οι 30 μονάδες του αγαθού I που είναι το κέρδος από το εμπόριο για τη χώρα A και οι 27 μονάδες του αγαθού II που είναι το κέρδος από το εμπόριο για τη χώρα B, ανάλογα με τις προτιμήσεις των καταναλωτών των δύο χωρών, μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις δύο χώρες για να αυξήσουν την κατανάλωσή τους στο αγαθό I ή στο αγαθό II ή για να αυξήσουν την κατανάλωσή τους και στα δύο αγαθά. (Η τελευταία περίπτωση είναι και η πιο πιθανή διότι οι καταναλωτές αγαπούν την ποικιλία).

- Σε κάθε περίπτωση οι δύο χώρες θα αυξήσουν την ευημερία τους μετά την έναρξη εμπορίου, γιατί οι οικονομικές μονάδες των χωρών θα αυξήσουν την κατανάλωσή τους τουλάχιστον σε ένα αγαθό χωρίς να μειώσουν την κατανάλωσή τους στο άλλο αγαθό, σε σχέση με την κατάστασή τους πριν την έναρξη εμπορίου.

Επομένως μετά την έναρξη εμπορίου και οι δύο χώρες έχουν όφελος από το εμπόριο.

Περιορισμοί της Κλασσικής Προσέγγισης

Η κλασική θεωρία έχει ορισμένα μειονεκτήματα (περιορισμούς) που προέρχονται από τις υποθέσεις στις οποίες στηρίζεται:

1. **Η ύπαρξη ενός συντελεστή παραγωγής (της εργασίας).** Ο περιορισμός αυτός της κλασσικής θεωρίας αμβλύνθηκε από τον Taussing, ο οποίος προσπάθησε να απαλλάξει την κλασική θεωρία από την υπόθεση του ενός συντελεστή παραγωγής και υποστήριξε ότι ναι μεν υπάρχουν και άλλοι παραγωγικοί συντελεστές, όχι μόνο ένας, αλλά η εργασία καθορίζει το κόστος παραγωγής με βάση το οποίο παράγεται η κάθε μονάδα προϊόντος. Υπέθεσε, δηλαδή, ότι η εργασία χρησιμοποιείται σε σταθερή αναλογία με τους άλλους συντελεστές και επομένως αυτή είναι που καθορίζει το κόστος παραγωγής. Εξέτασε, επομένως, το κόστος ευκαιρίας των αγαθών και όχι τις συνθήκες από τις οποίες προκύπτει αυτό.

Περιορισμοί της Κλασσικής Προσέγγισης

Η κλασική θεωρία έχει ορισμένα μειονεκτήματα (περιορισμούς) που προέρχονται από τις υποθέσεις στις οποίες στηρίζεται:

2. Οι συναρτήσεις παραγωγής για την παραγωγή του ίδιου προϊόντος σε διαφορετικές χώρες είναι διαφορετικές. Ως συνέπεια, οι δύο χώρες θα έχουν διαφορετικό εναλλακτικό κόστος επειδή έχουν διαφορετικές συνθήκες παραγωγής. Σε αυτή την υπόθεση στηρίζεται το λογικό οικοδόμημα της κλασσικής θεωρίας διότι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των χωρών προκύπτουν από τις διαφορές των συναρτήσεων παραγωγής οι οποίες με τη σειρά τους δημιουργούν τις διαφορές στο κόστος παραγωγής των αγαθών.

Ερωτήσεις Κατανόησης / Ανακεφαλαίωσης Ενότητας 3 (Θεωρίες Διεθνούς Εμπορίου)

1. Ποια είναι τα κύρια σημεία του Μερκαντισμού ?

2. Τι είναι το **Απόλυτο πλεονέκτημα** της κλασσικής θεωρίας του Adam Smith

3. Τι είναι το **συγκριτικό πλεονέκτημα** της κλασσικής θεωρίας του Ricardo

4. Το κόστος ευκαιρίας είναι ο λόγος των μονάδων παραγωγικού συντελεστή για την παραγωγή ενός προϊόντος προς τις μονάδες του παραγωγικού συντελεστή που χρειάζονται για την παραγωγή του άλλου προϊόντος στην ίδια χώρα

Σ

Λ

5. Το κόστος ευκαιρίας είναι ο λόγος των μονάδων παραγωγικού συντελεστή «εργασία» για την παραγωγή μιας μονάδας ενός προϊόντος προς τις μονάδες του παραγωγικού συντελεστή «κεφάλαιο» που χρειάζονται για την παραγωγή μιας μονάδας του ίδιου προϊόντος στην ίδια χώρα

Σ

Λ

6. Το κόστος ευκαιρίας είναι ο λόγος των μονάδων παραγωγικού συντελεστή «εργασία» για την παραγωγή μιας μονάδας ενός προϊόντος προς τις μονάδες του ίδιου παραγωγικού συντελεστή που χρειάζονται για την παραγωγή μιας μονάδας του ίδιου προϊόντος στην άλλη χώρα

Σ

Λ

Νεότερες Θεωρίες Διεθνούς Εμπορίου - Θεώρημα Heckscher–Ohlin

Το μοντέλο **Heckscher–Ohlin** (μοντέλο H–O) είναι ένα μαθηματικό μοντέλο γενικής ισορροπίας του διεθνούς εμπορίου, που αναπτύχθηκε από τους Eli Heckscher και Bertil Ohlin στη Σχολή Οικονομικών Επιστημών της Στοκχόλμης. Βασίζεται στη θεωρία του Ντέιβιντ Ρικάρντο για το συγκριτικό πλεονέκτημα προβλέποντας πρότυπα εμπορίου και παραγωγής με βάση τα πλεονεκτήματα των συντελεστών μιας εμπορικής περιοχής (χώρας). Το μοντέλο λέει ουσιαστικά ότι οι χώρες

- εξάγουν τα προϊόντα τα οποία παράγουν με τους άφθονους και **φθηνούς** συντελεστές παραγωγής που διαθέτουν οι χώρες αυτές
- και εισάγουν τα προϊόντα που χρησιμοποιούν σπάνιους παραγωγικούς συντελεστές των χωρών (και για αυτό **ακριβούς**) .

- μία χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή των προϊόντων εκείνων που οι σχετικές τιμές τους, σε κατάσταση αυτάρκειας, είναι χαμηλότερες απ' ότι σε άλλες χώρες.
- Επομένως, οι προσδιοριστικοί παράγοντες των σχετικών τιμών αποτελούν και τις πηγές δημιουργίας συγκριτικού πλεονεκτήματος

Νεότερες Θεωρίες Διεθνούς Εμπορίου - Το θεώρημα των Stolper και Samuelson

- Μεταβολές στις παραγόμενες ποσότητες των δύο προϊόντων σημαίνει ότι αλλάζουν οι αναλογίες των συντελεστών παραγωγής, με αποτέλεσμα να μεταβάλλεται και η ζήτησή τους. Η μεταβολή στη ζήτηση οδηγεί σε μεταβολές στις σχετικές τιμές τους και, συνεπώς, στη διανομή του εισοδήματος.
- Γενικότερα, σύμφωνα με το θεώρημα των Stolper και Samuelson (S-S), το διεθνές εμπόριο αυξάνει τη «πραγματική αμοιβή» του συντελεστή που βρίσκεται σε σχετική αφθονία ενώ, αντίθετα, μειώνει την πραγματική αμοιβή του συντελεστή που βρίσκεται σε σχετική σπανιότητα.
- Το διεθνές εμπόριο οδηγεί σε αύξηση της παραγωγής του προϊόντος που είναι εντάσεως του συντελεστή που βρίσκεται σε σχετική αφθονία, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ζήτηση του συγκεκριμένου συντελεστή και η πραγματική αμοιβή του.

Νεότερες Θεωρίες Διεθνούς Εμπορίου - Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός και Διεθνές Εμπόριο

- ❑ Στο μονοπωλιακό ανταγωνισμό οι επιχειρήσεις **δρουν εν μέρει σαν μονοπωλητές** υπό την έννοια ότι μπορούν να ορίσουν ως ένα βαθμό την τιμή του προϊόντος τους και να μην την δέχονται παθητικά, όπως στον τέλει ανταγωνισμό. Η δυνατότητα αυτή απορρέει από το γεγονός ότι παράγουν διαφοροποιημένα προϊόντα και όχι τέλεια υποκατάστατα σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους.
- ❑ Η διεξαγωγή ελεύθερου εμπορίου, αφενός δίνει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα αύξησης του όγκου παραγωγής τους μειώνοντας το μέσο κόστος τους (λόγω οικονομιών κλίμακας), αφετέρου αυξάνει τον αριθμό των επιχειρήσεων που προσφέρουν ένα συγκεκριμένο προϊόν εντείνοντας τον ανταγωνισμό μεταξύ τους. Οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε μια (πραγματική ή/και τεχνητή) διαφοροποίηση του παραγόμενου προϊόντος τους προκειμένου να μπορούν να επηρεάσουν ως ένα βαθμό την τιμή του

Νεότερες Θεωρίες Διεθνούς Εμπορίου - Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός και Διεθνές Εμπόριο

- ❑ Στο μονοπωλιακό ανταγωνισμό οι επιχειρήσεις **δρουν εν μέρει σαν μονοπωλητές** υπό την έννοια ότι μπορούν να ορίσουν ως ένα βαθμό την τιμή του προϊόντος τους και να μην την δέχονται παθητικά, όπως στον τέλειο ανταγωνισμό. Η δυνατότητα αυτή απορρέει από το γεγονός ότι παράγουν διαφοροποιημένα προϊόντα και όχι τέλεια υποκατάστατα σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους.
- ❑ Η διεξαγωγή ελεύθερου εμπορίου, αφενός δίνει στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα αύξησης του όγκου παραγωγής τους μειώνοντας το μέσο κόστος τους (λόγω οικονομιών κλίμακας), αφετέρου αυξάνει τον αριθμό των επιχειρήσεων που προσφέρουν ένα συγκεκριμένο προϊόν εντείνοντας τον ανταγωνισμό μεταξύ τους. Οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε μια (πραγματική ή/και τεχνητή) διαφοροποίηση του παραγόμενου προϊόντος τους προκειμένου να μπορούν να επηρεάσουν ως ένα βαθμό την τιμή του

Νεότερες Θεωρίες Διεθνούς Εμπορίου - Δυναμικές Αυξανόμενες Αποδόσεις

- Πολλές φορές, μια επιχείρηση που παράγει για μεγάλο χρονικό διάστημα ένα προϊόν σωρεύει πλεονεκτήματα μείωσης του κόστους, υπό την έννοια ότι οι εργαζόμενοι αποκτούν εμπειρία και γνώσεις στην παραγωγή αυτού του προϊόντος (learning by doing). Τότε το μέσο κόστος εξαρτάται από την πάροδο του χρόνου (και όχι από το μέγεθος της επιχείρησης ή από το μέγεθος του κλάδου), τότε λέμε ότι δημιουργούνται δυναμικές αυξανόμενες αποδόσεις. Αυτές οι οικονομίες κλίμακας (η συσσώρευση γνώσης και αποδοτικότητας), διότι παραμένουν ως πλεονεκτήματα ακόμα και αν διακοπεί η παραγωγή ενός προϊόντος.
- Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορούν να αντανakλούν πάλι κάποιες ιστορικές συνθήκες όπως για παράδειγμα την εκμετάλλευση ενός συγκριτικού πλεονεκτήματος στο παρελθόν που με τον χρόνο δημιουργήθηκαν δυναμικές αυξανόμενες αποδόσεις.
- Κάτι τέτοιο μπορεί να δημιουργήσει στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό, αφού νέες επιχειρήσεις δεν έχουν τέτοια πλεονεκτήματα κόστους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να μπουν στην αγορά καθώς η έλλειψη των συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων τις κάνει λιγότερο ανταγωνιστικές.
- Σχετικό είναι το επιχείρημα της προστασίας τέτοιων κλάδων μέχρι της συσσώρευσης εμπειριών και τη δημιουργία τέτοιων πλεονεκτημάτων. (Προστασία νηπιακής βιομηχανίας).